

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA  
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Regionální politika a její vliv na vývoj vybraných regionů ve Spolkové republice Německo

Regional Policy and its Effect on Advancement in the Selected Regions of the Federal  
Republic of Germany

Student: Bc. Lydie Hrdličková

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Lenka Fojtíková, Ph.D.

Ostrava 2011

Místopřísežné prohlášení

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou diplomovou práci včetně příloh vypracovala samostatně. Všechny použité zdroje jsou uvedeny.

V Ostravě, dne 29. 4. 2011.

.....  
Bc. Lydie Hrdličková

# Obsah

<b>1</b>	<b>Úvod .....</b>	<b>1</b>
<b>2</b>	<b>Vývoj regionální politiky v Evropské unii.....</b>	<b>2</b>
2. 1	<i>Definice regionální politiky, její nástroje a principy .....</i>	<i>2</i>
2. 1. 1	Pojetí regionální politiky .....	2
2. 1. 2	Principy regionální politiky v EU.....	3
2. 1. 3	Typologie nástrojů regionální politiky .....	4
2. 2	<i>Etapy vývoje regionální politiky v EU.....</i>	<i>8</i>
2. 2. 1	První etapa 1958 - 1973 .....	8
2. 2. 2	Druhá etapa 1974 - 1985 .....	9
2. 2. 3	Třetí etapa 1986 - 1993.....	9
2. 2. 4	Čtvrtá etapa 1994 - 1999 .....	11
2. 2. 5	Pátá etapa 2000 – 2006.....	12
2. 2. 6	Šestá etapa 2007 – 2013 .....	14
2. 3	<i>Shrnutí .....</i>	<i>15</i>
<b>3</b>	<b>Charakteristika vybraných spolkových zemí a regionů SRN s ohledem na regionální politiku .....</b>	<b>16</b>
3. 1	<i>Charakteristika SRN jako celku.....</i>	<i>17</i>
3. 2	<i>Regionální politika SRN .....</i>	<i>19</i>
3. 2. 1	Realizace regionální politiky v SRN a její nástroje.....	19
3. 2. 2	Struktura regionů v SRN podle klasifikace NUTS.....	22
3. 2. 3	Systém programových dokumentů pro období 2007 – 2013.....	24
3. 2. 4	Finanční alokace na politiku soudržnosti v SRN pro období 2007 – 2013 .....	25
3. 3	<i>Charakteristika spolkové země Dolní Sasko.....</i>	<i>28</i>
3. 3. 1	Dolní Sasko a regionální politika .....	30
3. 4	<i>Charakteristika spolkové země Sasko.....</i>	<i>31</i>
3. 4. 1	Sasko a regionální politika .....	33
3. 5	<i>Shrnutí .....</i>	<i>34</i>
<b>4</b>	<b>Hodnocení účinnosti regionální politiky ve vybraných regionech SRN .....</b>	<b>36</b>
4. 1	<i>Srovnání regionů podle HDP/obyv. v PPS.....</i>	<i>36</i>
4. 2	<i>Srovnání regionů podle ukazatele HDP/obyv. v PPS jako procentuální podíl průměru EU27.....</i>	<i>38</i>
4. 3	<i>Srovnání regionů podle ukazatele tempa růstu reálného HDP.....</i>	<i>39</i>
4. 4	<i>Srovnání regionů podle ukazatele míry nezaměstnanosti .....</i>	<i>41</i>
4. 5	<i>Srovnání regionů podle ukazatele dlouhodobé nezaměstnanosti .....</i>	<i>43</i>

4. 6	<i>Srovnání regionů podle ukazatele míry zaměstnanosti obyvatel ve věku od 15 do 64 let .....</i>	44
4. 7	<i>Srovnání regionů podle ukazatele lidských zdrojů ve vědě a technologiích .....</i>	46
4. 8	<i>Srovnání regionů podle ukazatele podílu zaměstnanosti v high-tech sektoru.....</i>	47
4. 9	<i>Srovnání regionů podle ukazatele počtu přihlášek high-tech patentů .....</i>	49
4. 10	<i>Shrnutí .....</i>	51
<b>5</b>	<b>Závěr .....</b>	<b>54</b>
	<b>Seznam použité literatury .....</b>	<b>57</b>
	<b>Seznam zkratk.....</b>	<b>60</b>
	<b>Prohlášení o využití výsledků diplomové práce .....</b>	<b>61</b>
	<b>Seznam příloh .....</b>	<b>62</b>

# 1 Úvod

Tématem předkládané diplomové práce je regionální politika a její vliv na vývoj vybraných regionů ve Spolkové republice Německo (dále jen SRN). Rozdělením SRN po druhé světové válce došlo k odlišnému ekonomickému vývoji ve východní a západní části země, což se výrazně projevilo především v roce 1990, kdy došlo ke znovusjednocení země. Snižování rozdílů mezi regiony je hlavním cílem politiky soudržnosti EU, která je využívána i ve SRN.

Z hlediska struktury je práce rozdělena do tří tematicky zaměřených kapitol. První z nich popisuje vývoj regionální politiky v EU. Obsahem kapitoly je vymezení regionální politiky, její principy, etapy vývoje a nástroje, které se využívají také ve SRN jako členském státě EU. Druhá tematicky zaměřená kapitola je zaměřena na charakteristiku SRN jako celku a dále na charakteristiku jednotlivých spolkových zemí, které jsou předmětem srovnání. Součástí této kapitoly je popis realizace regionální politiky ve SRN jak na národní úrovni, tak na úrovni vybraných spolkových zemí. Poslední tematicky zaměřená kapitola se věnuje hodnocení účinnosti regionální politiky v Dolním Sasku a Sasku podle vybraných ukazatelů. Pro komparaci regionů východní a západní části byly vybrány dvě spolkové země. Z původních západních zemí je předmětem srovnání Dolní Sasko a jeho čtyři regiony (Braunschweig, Hannover, Lüneburg a Weser-Ems). Z východních zemí je v práci popsáno Sasko a jeho tři regiony Chemnitz, Drážďany a Lipsko.

Ústředním cílem předkládané práce je popsat vývoj regionální politiky v EU, charakterizovat SRN a vybrané spolkové země s ohledem na regionální politiku a porovnat rozdíly mezi regiony východní a západní části země.

Cíl diplomové práce je podpořen hypotézou. Základní hypotézou práce je tvrzení, že dochází ke snižování regionálních disparit mezi východními a západními regiony. K potvrzení či nenaplnění hypotézy jsou využity vybrané ukazatele ze tří oblastí – ekonomická situace, trh práce a věda a technologie.

Hlavním metodickým postupem pro zpracování práce je komparace vývoje regionů v časové řadě od roku 1995 - 2009. Data vhodná pro srovnávání byla převzata ze statistické databáze Eurostatu a ve formě tabulek a komentářů jsou podrobně analyzována ve třetí kapitole.

## 2 Vývoj regionální politiky v Evropské unii

Regionální politika EU se zaměřuje na hospodářský růst regionů v Evropě. Začala vznikat v 50. letech 20. století ve státech, které se jako první začaly potýkat s velkými rozdíly mezi regiony, ve Velké Británii, Francii a Itálii. Na nadnárodní úrovni EU se později stala součástí strukturální politiky, jejíž vznik je spjat se založením Evropského fondu pro regionální rozvoj (dále jen ERDF) v 70. letech 20. století. O politice soudržnosti se poprvé zmiňuje Maastrichtská smlouva z roku 1993, ve které je definována hospodářská a sociální soudržnost. O územní dimenzi byla soudržnost rozšířena Lisabonskou smlouvou z roku 2009.

### 2.1 Definice regionální politiky, její nástroje a principy

#### 2.1.1 Pojetí regionální politiky

Pojetí regionální politiky se od svých počátků změnilo a stále se vyvíjí. Její počátky sahají do 30. let 20. století a především do období po druhé světové válce, kdy ekonomové začali poukazovat na rozdíly ve vývoji regionů. Obecně je chápána jako soubor nástrojů a opatření, pomocí nichž dochází ke snižování rozdílů mezi regiony. Tyto rozdíly mohou být způsobeny např. přírodními podmínkami, situací v demografickém vývoji nebo ekonomickou strukturou daného regionu<sup>1</sup>. Podstatou regionální politiky je tedy předcházet problémům, které plynou z rozdílného vývoje (např. regionální migrace obyvatel, snížení atraktivity regionu pro investory apod.), nebo alespoň zmírnit jeho dopad.

Moderní pojetí regionální politiky, v EU nazývána jako politika hospodářské, sociální a územní soudržnosti<sup>2</sup>, se zaměřuje především na snižování rozdílů v socio-ekonomickém rozvoji mezi regiony. V posledních letech je také kladen důraz na návratnost vložených finančních prostředků na podporu regionů. Snižování regionálních disparit je velmi důležité také pro celkový hospodářský vývoj státu, a proto je na regionální politiku v EU vynakládáno velké množství finančních prostředků<sup>3</sup>.

---

<sup>1</sup> ŽÍTEK, V., *Regionální ekonomie a politika I*. Brno: Masarykova univerzita, 2002, str. 116-127.

<sup>2</sup> Hospodářská, sociální a územní soudržnost je zakotvena i v primárním právu EU. Dimenze územní soudržnosti byla přidána díky Lisabonské smlouvě. Politika soudržnosti je definována Smlouvou o fungování EU, Hlava XVIII, články 174 – 178 ve znění Lisabonské smlouvy.

<sup>3</sup> STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J., *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009, str. 11-15.

### 2. 1. 2 Principy regionální politiky v EU

Politika soudržnosti v EU vychází při financování z několika základních principů. První z nich je **princip koncentrace**, podle kterého by měly finanční prostředky směřovat do ekonomicky nejslabších regionů na předem stanovené cíle tak, aby nebyly rozděleny na menší akce s nižším užitekem.

Druhým principem je **princip programování**. Na základě tohoto principu jsou finanční prostředky poskytovány ve víceletých obdobích, aby byl zajištěn komplexní přístup k řešení.

Dalším principem je **princip partnerství**, kterým je zajištěna spolupráce a společný postup na všech úrovních realizace regionální politiky. Jedná se o partnerství mezi Evropskou komisí (dále jen EK), vládami jednotlivých členských zemí a regionální úrovní, která je charakterizována rozdělením do jednotek NUTS 2<sup>4</sup>. Díky tomuto principu jsou do provádění politiky zahrnuty i subjekty na regionální úrovni, kterých se opatření dotýkají nejvíce.

Podle **principu subsidiarity** by měly být jednotlivé cíle plněny na co nejnížší úrovni, protože právě na regionální úrovni jsou problémy a potřeby nejlépe specifikovány. Role vyšší úrovně začíná až ve chvíli, kdy není možné řešení na regionální úrovni najít.

Mezi principy politiky patří i **princip doplňkovosti** (adicionality). Stanovuje zásadu, že veřejné výdaje nebo prostředky z privátních zdrojů mají být finančními prostředky z EU doplněny, nikoli nahrazeny. Schválené projekty jsou tedy z EU spolufinancovány.

Na základě **principu monitorování a vyhodnocování** probíhá podrobná kontrola jak před zahájením projektu (zhodnocení možných dopadů), během realizace a po skončení (zhodnocení přínosů).

Posledním principem, který charakterizuje politiku soudržnosti EU, je **princip solidarity**. Jedná se o to, že příspěvky států do společného rozpočtu EU se stanovují podle jejich vyspělosti. Státy, které jsou vyspělejší, odvádí více finančních prostředků a financují tím rozvoj států méně vyspělejších<sup>5</sup>.

---

<sup>4</sup> Regiony NUTS byly definovány pro potřeby Eurostatu. Jednotlivá území jsou rozdělena podle rozlohy a podle počtu obyvatel. Jednotný přístup ke klasifikaci umožňuje srovnávání podle stanovených ukazatelů. Regiony mohou mít několik úrovní, od úrovně NUTS 0 až po NUTS 5 (někdy označováno jako LAU 2). V regionální politice se nejčastěji používají NUTS 2, což jsou tzv. regiony soudržnosti, např. v ČR odpovídají sdruženým krajům.

<sup>5</sup> STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J., *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009, str. 40-48.

### 2. 1. 3 Typologie nástrojů regionální politiky

Z teoretického hlediska se nástroje regionální politiky dělí na makroekonomické a mikroekonomické. V EU se v této oblasti využívá konkrétních nástrojů – strukturálních fondů a Fondu soudržnosti.

#### **Makroekonomické a mikroekonomické nástroje regionální politiky**

Použití nástrojů **makroekonomických** je značně omezeno především kvůli tomu, že se nemusí shodovat s národohospodářskými cíli. Mezi makroekonomické nástroje lze zařadit fiskální a monetární politiku a protekcionismus. Působením nástrojů fiskální politiky na úrovni státu dochází k přerozdělování finančních prostředků mezi regiony. Na straně státních příjmů se jedná např. o výběr daní. V regionech s vyššími příjmy obyvatel a firem jsou příspěvky do státního rozpočtu z výběru daní vyšší, než v regionech s nižšími příjmy. Na druhé straně, výdaje ze státního rozpočtu směřují více do zaostalejších regionů, kde se vyplácí větší objem sociálních výdajů.

Působení nástrojů monetární politiky je také omezeno. Změny množství peněz v ekonomice mohou mít nepříznivý vliv na inflaci, a docházelo by tak k rozporu s národohospodářskými cíli.

Třetím makroekonomickým nástrojem je protekcionismus. Problémové regiony by mohly být zvýhodňovány ovlivňováním dovozu prostřednictvím uvalení cel a limitů, což by zvyšovalo cenu dováženého zboží a poptávka by se orientovala na domácí produkci. Protekcionismus je možné uplatnit pouze krátkodobě, protože podobné opatření by mohl zavést i diskriminovaný region.

Druhou skupinou jsou **nástroje mikroekonomické**. Tato skupina nástrojů ovlivňuje především pohyb pracovních sil (např. částečné uhrazení nákladů spojených se stěhováním, podpora při nákupu nového domu) nebo kapitálu (např. investiční pobídky) mezi regiony, a to prostřednictvím účelově poskytnutých finančních částek ze státního rozpočtu, regionálních nebo lokálních rozpočtů.

Nástroje současné regionální politiky se spíše zaměřují na přilákání investic a podnikatelských subjektů do regionu, protože odliv obyvatel z regionu znamená



prohloubení problémů. Přilákáním nových podnikatelů a investic do regionu dochází k tvorbě nových pracovních míst, které jednoznačně vývoji regionu napomáhají<sup>6</sup>.

### **Nástroje regionální politiky v EU**

Ve vývoji regionální politiky EU jednotlivé nástroje postupně vznikaly a s ohledem na rozšiřování se vyvíjely.

První strukturálním fondem, který byl založen a je využíván i v současném programovacím období je **Evropský sociální fond** (dále jen ESF). Byl založen už v roce 1960 a zaměřuje se především na rozvoj lidských zdrojů a zaměstnanosti. Aktivita financované z ESF se zaměřují na boj s dlouhodobou nezaměstnaností, na podporu zapojování mladých lidí na trhu práce, soustřeďuje se na dodržování rovných příležitostí v oblasti trhu práce, podporuje výzkum, vědu, vznik nových technologií s důrazem na lidský potenciál a podporuje také předcházení vzniku nezaměstnanosti.

Druhým fondem je **Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond** (dále jen EAGGF). Mezi strukturální fondy patřila pouze jeho podpůrná část a připadalo na ni 5 % prostředků fondu, část garanční sloužila v oblasti provádění Společné zemědělské politiky<sup>7</sup>. Byl založen v roce 1962 a podporoval modernizaci a rozvoj zemědělství a venkova. Prostřednictvím fondu byly finanční prostředky směřovány na podporu farmaření, na podporu začínajícím farmářům, na zlepšování kvality zemědělských výrobků a do cestovního ruchu spojeného se zemědělskými oblastmi. Fond fungoval do konce minulého programovacího období, tedy do konce roku 2006. Novými fondy pro financování oblastí zemědělství jsou Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (dále jen EAFRD).

**Evropský fond pro regionální rozvoj** byl založen v roce 1975. Tento fond byl primárně založen pro snižování rozdílů mezi regiony a pro podporu jejich rozvoje. ERDF je zaměřen na čtyři oblasti. První z nich je tvorba a zachování pracovních míst. Druhou, obsáhlou oblastí jsou investice do infrastruktury, které se zaměřují na růst ekonomického potenciálu regionů, na investice do dopravní, telekomunikační a energetické infrastruktury

---

<sup>6</sup> WOKOUN, R.; MATES, P., *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, 2006, str. 116-121.

<sup>7</sup> Společná zemědělská politika funguje od roku 1962. Je to oblast, ve které státy předaly část svých pravomocí na orgány EU. Zaměřuje se na udržování vysokých cen zemědělských produktů a je považována za problémovou oblast, na kterou v tomto období připadá 43 % výdajů z rozpočtu EU.

a na podporu pracovních míst v zaostávajících regionech. Třetí oblastí je podpora malého a středního podnikání a lokálních iniciativ za účelem zvyšování potenciálu regionu. Podniky jsou podporovány financováním spolupráce mezi podniky a výzkumnými středisky, financováním inovačního podnikání, zavedením služeb pro podniky v regionu nebo zpřístupněním úvěrů a půjček. Čtvrtá oblast se zaměřuje na technickou pomoc.

Čtvrtým strukturálním fondem je **Finanční nástroj na podporu rybolovu** (dále jen FIFG), který byl založen v roce 1993. Důvodem pro vznik tohoto fondu byla nerovnováha mezi zdroji rybolovu a jejich vysokou spotřebou. Finanční nástroj měl tedy za úkol udržovat zdroje rybolovu v rovnováze, obnovu rybářských oblastí a modernizaci rybářského vybavení. Stejně jako u EAGGF byl fond využíván do konce roku 2006. V současnosti je v oblasti rybolovu využíván nový nástroj financování – Evropský rybářský fond (dále jen EFF).

Fond, který nepatří mezi strukturální fondy, ale v regionální politice má své místo, je **Fond soudržnosti**, který byl zaveden v roce 1993 Maastrichtskou smlouvou. Při rozhodování o přidělení finančních prostředků nehrají roli regiony, jak tomu je u ostatních fondů, ale státy. Členskému státu může být poskytnuta finanční podpora, pokud je jeho HNP na obyvatele nižší než 90 % průměru Společenství. Financovány mohou být buďto projekty zaměřené na oblast dopravní infrastruktury, které napomáhají rozvoji transevropských sítí, nebo na oblast životního prostředí a trvale udržitelného rozvoje<sup>8</sup>.

Další skupinou nástrojů politiky soudržnosti jsou iniciativy Společenství. V období 2000 - 2006 bylo využíváno čtyř iniciativ a pro období 2007 – 2013 byly vytvořeny nové čtyři iniciativy. Každá iniciativa byla financována právě jedním strukturálním fondem a i v současnosti jsou řízeny EK.

Největší finanční alokace připadla na iniciativu **Interreg III**. Tato iniciativa podporovala přeshraniční (Interreg IIIA), nadnárodní (Interreg IIIB) a meziregionální spolupráci (Interreg IIIC) už od roku 1990. Zpočátku se zaměřovala především na rozvoj přeshraniční spolupráce na vnitřních hranicích Společenství, a postupně se rozšířila o nadnárodní a meziregionální spolupráci. Největší finanční alokace v rámci Interreg III bylo vyčleněno na přeshraniční spolupráci. Na tuto iniciativu bylo z ERDF poskytnuto 4,9 mld. EUR.

---

<sup>8</sup> SKOKAN, K., *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003, str. 56-57.

Druhou iniciativou Společenství byl **EQUAL**. Zaměřoval se na zvyšování zaměstnanosti, na zajištění rovných příležitostí na trhu práce a na boj proti jakékoli formě diskriminace na trhu práce. Dotýkal se politiky zaměstnanosti EU a oblasti iniciativy pokrývaly pilíře Evropské strategie zaměstnanosti: zaměstnatelnost, podnikatelství, adaptabilita a rovné příležitosti. EQUAL byl financován z ESF a v minulém programovacím období na něj bylo vyčleněno 2,8 mld. EUR.

Další iniciativou Společenství, která byla financována ze strukturálních fondů, byl **LEADER+**. Tento nástroj se zaměřoval na rozvoj venkovských oblastí a podporoval spolupráci mezi venkovskými oblastmi. Byl financován z EAGGF, konkrétně pouze jeho podpůrnou částí, která patřila do strukturálních fondů. V programovacím období 2000 – 2006 bylo na iniciativu LEADER+ vyčleněno 2 mld. EUR.

Poslední, čtvrtou iniciativou byl **URBAN II**, který se zaměřoval na podporu městských oblastí v krizi. URBAN II podporoval hospodářský a sociální rozvoj měst a městských oblastí, které měli problémy s nezaměstnaností, s nedostatkem kvalifikované pracovní síly, s kriminalitou apod. Iniciativa byla financována z ERDF a celková alokace činila 0,7 mld. EUR<sup>9</sup>.

Pro období 2007 – 2013 došlo k redukci nástrojů. Ze strukturálních fondů jsou využívány ERDF, ESF a Fond soudržnosti. Došlo také ke změně iniciativ Společenství – EK řídí v současnosti nové čtyři iniciativy – JEREMIE, JASPERS, JESSICA a JASMINE.

Podporu malých a středních podniků v regionech zajišťuje iniciativa **JEREMIE** (počáteční písmena anglického názvu Joint European Resources for Micro-to-Medium Enterprises; česky Společné evropské zdroje pro mikro až středně velké podnikatele). Tato iniciativa je podpořena spoluprací tří významných institucí – EK, Evropské investiční banky a Evropského investičního fondu. Hlavním cílem této iniciativy je podpora podnikatelských aktivit prostřednictvím dostupnosti kapitálu za účelem vytváření nových pracovních míst (v souladu s Lisabonskou strategií)<sup>10</sup>.

Druhou iniciativou v tomto programovacím období je **JASPERS** (z anglického názvu Joint Assistance in Supporting Projects in European Regions; český název Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech). Stejně jako JEREMIE je iniciativa

---

<sup>9</sup> WOKOUN, R., *Strukturální fondy a obce I*. Praha: ASPI, 2006, str. 31-38.

<sup>10</sup> European Commission, *Regional Policy Inforegio* [online]. 27. 5. 2010 [cit. 2010-06-22]. Dostupný z WWW: < [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/funds/2007/jjj/](http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/jjj/) >.

podpořena třemi institucemi, EK, Evropskou bankou pro obnovu a rozvoj a Evropskou investiční bankou. JASPERS slouží členských státům především v oblasti přípravy hlavních projektů.

Iniciativa je využívána v 12 státech střední a východní Evropy<sup>11</sup>. Tato pomoc by měla přispět k realizaci většího počtu kvalitnějších projektů<sup>12</sup>.

Třetí iniciativou je **JESSICA** (z anglického názvu Joint European Support for Sustainable Investment in City Areas, český název Společná evropská podpora pro udržitelné investice v městských oblastech), v rámci které spolu spolupracují EK, Evropská investiční banka a Rada Evropské rozvojové banky. Iniciativa podporuje růst a pracovní místa v městských oblastech, obnovu a rozvoj těchto oblastí při využití spolupráce soukromého a veřejného sektoru<sup>13</sup>.

Poslední a nejnovější iniciativou EK je JASMINE, která byla prezentována na podzim roku 2009. Prostřednictvím JASMINE mají malé podniky a sociálně vyloučení lidé, kteří se chtějí stát podnikateli, možnost získat mikro-úvěry<sup>14</sup>.

## 2. 2 Etapy vývoje regionální politiky v EU

V literatuře je možné nalézt více přístupů k rozdělení regionální politiky do jednotlivých etap. Autoři se vždy ale shodují na počtu etap, vývoj rozdělují do šesti období. Podle hlavních událostí, které měly vliv na vývoj politiky, lze etapy rozdělit následovně.

### 2. 2. 1 První etapa 1958 - 1973

K vývoji regionální politiky, jejíž koordinace by probíhala na nadnárodní úrovni, v počátcích evropské integrace nedocházelo. Jako **první etapa** se uvádí<sup>15</sup> rozmezí let **1958 - 1973**, pro které je typické provádění regionální politiky právě na národní úrovni

---

<sup>11</sup> Mezi 12 států střední a východní Evropy, které využívají pomoc JASPERS, patří Bulharsko, Česko, Kypr, Estonsko, Maďarsko, Lotyšsko, Litva, Malta, Polsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko.

<sup>12</sup> EIB. *Jaspers* [online]. 06/2010. [cit. 2010-06-22]. Dostupný z WWW: <[http://www.jaspers-europa-info.org/attachments/123\\_Jaspers\\_brochure\\_2010.pdf](http://www.jaspers-europa-info.org/attachments/123_Jaspers_brochure_2010.pdf)>.

<sup>13</sup> European Commission, *Regional Policy Info regio* [online]. 27. 5. 2010 [cit. 2010-06-22]. Dostupný z WWW: <[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/funds/2007/jjj/](http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/jjj/)>.

<sup>14</sup> Tamtéž.

<sup>15</sup> SKOKAN, K., *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003, str. 30-33.

některých států, které se potýkaly s problémem regionálních rozdílů (Francie, Itálie a Velká Británie). Původní zakládající země byly ekonomicky podobně vyspělé, a proto nebyla potřeba nástrojů regionální politiky na úrovni Společenství. V této době se na evropském kontinentě objevil první projekt společné měny. Státy by tak ztratily nástroj, kterým by bylo možné snižovat rozdíly mezi regiony, podporovat regiony slabší, a proto je právě toto období považováno za počátek regionální politiky<sup>16</sup>. Dalším signálem pro vznik této politiky, bylo přijetí nových členů v roce 1973 – Velké Británie, Dánska a Irsko. Jednalo se o státy méně vyspělé, než země zakládající, proto začala být diskuze o regionální politice mezi státy intenzivnější<sup>17</sup>.

### 2. 2. 2 Druhá etapa 1974 - 1985

**Druhá etapa** probíhala v letech **1974 - 1985**. V 70. letech 20. století zasáhly Evropu, stejně jako zbytek světa, ropné šoky, které měly vliv především na vyspělé státy. Evropské země byly energeticky na ropě závislé, proto došlo v tomto období ke zpomalení hospodářského růstu a strukturálním krizím. Posun v regionální politice nastal především díky tlaku Velké Británie, která se potýkala s velkými rozdíly mezi regiony a která také podporovala vznik společného fondu na financování aktivit na podporu regionů. Důležitým mezníkem pro toto období je tedy vznik ERDF v roce 1975 jako nástroje regionální politiky.

Vliv na regionální politiku měla také druhá vlna rozšíření - v roce 1981 přistoupilo Řecko do Evropských společenství (dále jen ES). Řecko spolu s Velkou Británií, Irskem a Itálií se stalo příjemcem finančních prostředků z ERDF<sup>18</sup>.

### 2. 2. 3 Třetí etapa 1986 - 1993

Na začátku další etapy, která trvala od **roku 1986 do roku 1993**, zaznamenalo ES další rozšíření o dva státy jižní Evropy, přistoupilo Portugalsko a Španělsko. Vedle ERDF se dalším nástrojem pro financování aktivit ve Francii, Itálii a Řecku stal Integrovaný

---

<sup>16</sup> FIALA, P.; PITROVÁ M., *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, str. 502-526.

<sup>17</sup> SKOKAN, K., *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003, str. 30-33.

<sup>18</sup> SKOKAN, K., *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003, str. 30-33.

středomořský program a pro financování jiných aktivit Společenství také Integrované rozvojové operace. Regionální politika v tomto období zaznamenala velkou změnu. Byla potvrzena její úloha a důležitost v Jednotném evropském aktu. Jako důsledek reformy během 80. let vznikla strukturální politika, která se skládala z regionální politiky a částí sociální a zemědělské politiky. Od roku 1989 se strukturální politika opírá o principy, které přetrvaly až do současného programovacího období. Jedná se o princip koncentrace, víceletého plánování, doplňkovosti a plánování.

Součástí reformy strukturální politiky v roce 1989 bylo také založení iniciativ Společenství pro regiony. O realizaci programů rozhodovala Komise a sledovala vlastní priority. Mezi významné iniciativy patřily zejména **Interreg** (zaměřen na přeshraniční spolupráci), **Leader** (zaměřen na podporu venkovských oblastí), **Urban** (pomoc při řešení problémů ve venkovských oblastech) a **SME** (program na podporu středním a malým podnikům)<sup>19</sup>.

Další změna se týkala plánování. Regionální programy se stanovovaly jako střednědobé plány. Pro období 1989 - 1993 byly poprvé stanoveny cíle regionální politiky, které byly dosahovány pomocí tří nástrojů – Evropského sociálního fondu (dále jen ESF), Evropského zemědělského garančního a podpůrného fondu (dále jen EAGGF) a ERDF. Mezi zmíněné cíle patřily:

- Cíl 1: Podpora rozvoje a strukturálních změn zaostávajících regionů,
- Cíl 2: Přeměna regionů ohrožených úpadkem průmyslu,
- Cíl 3: Boj s dlouhodobou nezaměstnaností,
- Cíl 4: Podpora pracovní integrace mladých lidí,
- Cíl 5a: Podpora urychlení změn v zemědělství,
- Cíl 5b: Prosazování rozvoje venkovských oblastí.

Největší finanční alokace byla poskytnuta pro regiony spadající pod Cíl 1, 64 % všech finančních prostředků z fondů, což představovalo 43,8 mld. ECU<sup>20</sup>, bylo využito v oblasti životního prostředí, v oblasti dopravy na výstavbu infrastruktury, na podporu podniků a lidských zdrojů. Největšími příjemci se stalo Španělsko, Itálie, Řecko a Irsko.

---

<sup>19</sup> FIALA, P.; PITROVÁ M., *Evropská unie*. Brno: Centru pro studium demokracie a kultury, 2009, str. 502-526.

<sup>20</sup> ECU (Evropská měnová jednotka) byla košová měna všech zemí Evropského měnového systému, o jehož vytvoření bylo rozhodnuto v roce 1978. ECU se nikdy nestala běžnou měnou a fyzicky nebyla vydávána. Byla využívána jako oficiální zúčtovací jednotka ES. V roce 1999 ECU zanikla z důvodu zavedení nové společné měny eura (EUR).

Cíl 2 byl financován z ESF a ERDF. Celkově bylo z fondů poskytnuto 6,1 mld. ECU (9 % celkový finančních prostředků v období 1989 – 1993) a nejvíce bylo alokováno ve Velké Británii, Španělsku a Francii. Finanční podpora směřovala především na podporu malých a středních podniků.

Odlišně bylo rozhodováno v rámci Cílů 3 a 4. Rozhodnutí o tom, kam budou alokace směřovat, záviselo na jednotlivých státech. Finanční prostředky na podporu aktivní politiky trhu práce byly poskytovány z ESF. Celkem 6,67 mld. ECU na oba cíle, což znamená, že 10 % celkových finančních prostředků bylo alokováno ve Velké Británii, Francii a Německu.

Na poslední cíl, Cíl 5a a 5b, bylo poskytnuto celkově 6,3 mld. ECU (9,2 % celkových prostředků z fondů). Největší část finančních prostředků byla určena na podporu hospodářských aktivit ve venkovských oblastech, infrastrukturu a rozvoj lidských zdrojů ve Francii, Německu a Itálii.

Celkově bylo prostřednictvím ESF, ERDF a EAGGF alokováno 69 mld. ECU převážně do Španělska, Itálie, Portugalska a Řecka<sup>21</sup>.

#### **2. 2. 4 Čtvrtá etapa 1994 - 1999**

**Čtvrtá etapa** vývoje regionální politiky spadá do období **1994 – 1999** a byla ovlivněna především Maastrichtskou smlouvou podepsanou v roce 1992. V Maastrichtské smlouvě byl stanoven vznik Hospodářské a měnové unie, který byl spojen s plněním konvergenčních kritérií. Součástí EU byly i země, které se potýkaly s problémovými regiony (především Řecko, Portugalsko, Španělsko a Irsko), a vzhledem k povinnému splňování kritérií (nebo alespoň přibližování k nim) byly jejich možnosti intervencí omezené. Bylo tedy nutné vytvořit fond, který by byl zaměřen na snižování rozdílů mezi regiony a na podporu jejich rozvoje. Vznikl tak nový nástroj politiky soudržnosti – Fond soudržnosti (někdy nazýván jako Kohezní fond), který se na rozdíl od ostatních fondů neřadí mezi strukturální fondy. Tento fond je využíván na podporu finančně náročných projektů v oblasti dopravní infrastruktury a životního prostředí<sup>22</sup>.

---

<sup>21</sup> EUROPEAN COMMISSION. *Inforegio panorama* [online]. June 2008. [cit. 2010-06-20]. Dostupný z WWW: <[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_en.pdf)>.

<sup>22</sup> FIALA, P.; PITROVÁ M., *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, str. 502-526.

Maastrichtská smlouva byla pro regionální politiku EU přelomová. Poprvé v ní byla definována soudržnost v oblasti hospodářské a sociální, a proto se v EU od 90. let hovoří o politice soudržnosti. Smlouva také zavedla změny v institucionálním prostředí. Vznikl nový poradní orgán - Výbor regionů, který je složen ze zástupců regionálních a územních zástupců. K výše uvedeným principům byl přidán další, princip subsidiarity.

I v této etapě se pokračovalo ve střednědobém plánování. Rozpočet na období 1994 - 1999 byl stanoven na 168 mld. ECU pro strukturální fondy a Fond soudržnosti. Vzhledem k dalšímu rozšíření o nové členské země v roce 1995 – Rakouska, Švédska a Finska byl k předcházejícím cílům přidán Cíl 6 – Podpora rozvoje a strukturálních změn regionů s extrémně nízkým zalidněním. Předcházející cíle zůstaly stejné, avšak pro každý cíl se značně zvýšila finanční alokace. Mezi hlavní příjemce v tomto období patřilo Španělsko, Německo, Itálie, Portugalsko, Řecko a Francie<sup>23</sup>.

### 2. 2. 5 Pátá etapa 2000 – 2006

Období mezi léty 2000 – 2006 znamenalo další velké změny pro politiku soudržnosti. EU se musela připravit na největší rozšíření ve své historii, o deset států střední a východní Evropy.

Důležitým dokumentem, který ovlivnil směřování politiky soudržnosti v letech 2000 – 2006 byla **Agenda 2000** z roku 1997, ve které byl hodnocen stav 13 tehdejších kandidátských zemí<sup>24</sup>. Bylo rozhodnuto, že se zahájí rozhovory o vstupu s Českem, Estonskem, Maďarskem, Polskem a Slovinskem. Do tzv. lucemburské skupiny patřil i Kypr a s touto skupinou byla zahájena přístupová jednání v roce 1998. Druhou skupinou kandidátských zemí byla tzv. helsinská skupina, kam patřilo Bulharsko, Litva, Lotyšsko, Malta, Rumunsko a Slovensko. S touto skupinou zemí byly zahájeny rozhovory o rok později, v roce 1999.

Agenda 2000 obsahovala také návrh finančního rámce na období 2000 – 2006 a další reformní kroky. Bylo stanoveno, že se sníží počet cílů politiky soudržnosti ze šesti na tři

---

<sup>23</sup> SKOKAN, K., *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003, str. 30-33.

<sup>24</sup> Mezi kandidátské země v roce 1997 patřilo Bulharsko, Česko, Estonsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Polsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Turecko, Malta a Kypr.



cíle. Podobné redukci byly podrobeny také iniciativy Společenství, z původních 13 se jejich počet snížil na čtyři iniciativy<sup>25</sup>.

V roce 2000 přijala EU další dokument, **Lisabonskou strategii**, ve kterém se zavázala, že se stane do deseti let nejkonkurenceschopnější ekonomikou světa založenou na znalostech. Pokroku mělo být dosaženo zvyšováním zaměstnanosti, vytvářením nových pracovních míst a rozvojem inovací. V době přistoupení nových členských zemí bylo ale jasné, že takto vysokého cíle nebude dosaženo.

Přijetí nových deseti členů<sup>26</sup> do EU v roce 2004 znamenalo na jedné straně nárůst počtu obyvatel o jednu pětinu, na druhé straně z ekonomického hlediska, se jednalo o nárůst 5 % HDP EU. Na počátku této etapy, v roce 2000, bylo zřejmé, že bude potřeba se státy více spolupracovat a provést reformu strukturální politiky<sup>27</sup>.

### **Cíle politiky soudržnosti v letech 2000 – 2006**

Jak bylo zmíněno výše, na základě Agendy 2000 došlo k redukci cílů na tři.

**Cíl 1** spojil původní Cíle 1 a 6 z předcházejícího období. Tento cíl se soustřeďoval na podporu zaostávajících regionů, které byly definovány podle klasifikace NUTS 2. Po rozšíření EU v roce 2004 žilo v regionech, které patřily do tohoto cíle, 34 % obyvatel. Aby region mohl čerpat v rámci tohoto cíle finanční podporu, nesměl jeho HDP na obyvatele přesahovat 75 % průměru ES. Aktivita realizované v rámci Cíle 1 mohly být financovány čtyřmi strukturálními fondy - ESF, ERDF, EAGGF a FIFG nebo Fondem soudržnosti. Prostřednictvím strukturální fondů bylo alokováno 149,2 mld. EUR a prostřednictvím Fondu soudržnosti 25,4 mld. EUR. Největší finanční částky směřovaly na výstavbu dopravní infrastruktury, na vytvoření podnikatelského prostředí a na rozvoj lidských zdrojů.

**Cíl 2** byl zaměřen na podporu regionů, které procházejí hospodářskou a sociální restrukturalizací. Cíl pokrýval původní cíle 2 a 5b. Na rozdíl od Cíle 1, byly regiony hodnoceny na úrovni NUTS 3, které představují nižší územně správní celky (pro ČR se

---

<sup>25</sup> FIALA, P.; PITROVÁ M., *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, str. 502-526.

<sup>26</sup> Do EU v roce 2004 přistoupilo Česko, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko a Slovinsko.

<sup>27</sup> EUROPEAN COMMISSION. *Inforegio panorama* [online]. June 2008. [cit. 2010-06-20]. Dostupný z WWW: <[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_en.pdf)>.

jedná o kraje). Mohlo se jednat o oblasti zemědělské, městské, venkovské, ale i rybářské. Cíl pokrýval 15,2 % obyvatel a bylo z něj možné čerpat až 22,5 mld. EUR. Finanční podpora byla poskytována ze dvou strukturálních fondů, ESF a ERDF. Většina prostředků byla alokována na podporu malých a středních podniků.

Do posledního **Cíle 3** byly spojeny původní Cíle 3 a 4 a sloužil na rozvoj lidských zdrojů, podporu zaměstnanosti a vzdělávacích systémů. Do tohoto cíle spadaly regiony, které nebylo možné zařadit do Cíle 1 (kvůli vyššímu HDP na obyvatele než 75 % průměru ES). Celková částka na tento cíl, 24,1 mld. EUR, byla poskytována z jediného strukturálního fondu, z ESF<sup>28</sup>.

Období 2000 – 2006 potvrdilo důležitost politiky soudržnosti v EU. Ze společného rozpočtu EU připadla jedna třetina právě na tuto politiku. Mezi největší příjemce patřilo Španělsko, Německo, Itálie, Řecko, Portugalsko, Velká Británie a Francie.

## **2. 2. 6 Šestá etapa 2007 – 2013**

Politika soudržnosti se v současném programovacím období zaměřuje především na růst, zaměstnanost a inovace. Na počátku etapy EU zaznamenala další, prozatím poslední rozšíření o dva nové státy – Bulharsko a Rumunsko, čímž se ještě zvýšily disparity mezi regiony. Zatímco HDP na obyvatele se v Bulharsku a Rumunsku pohybuje podle údajů Eurostatu kolem 40 % průměru EU, Lucembursko dosahuje hodnoty přes 280 % (za rok 2008). Politika soudržnosti v EU zaznamenala pro toto období další změny, které se dotkly jak cílů politiky, tak jejích nástrojů<sup>29</sup>.

### **Cíle politiky soudržnosti v letech 2007 – 2013**

Na rozdíl od předcházejícího programovacího období zůstal stejný počet cílů, které se ale zaměřovaly na regiony podle odlišného rozdělení.

Prvním cílem je **Konvergence**, který zahrnuje nejméně rozvinuté regiony NUTS 2. Cíl Konvergence je financován z ERDF, ESF nebo Fondu soudržnosti. Pro financování projektů z ERDF a ESF platí, že HDP/obyv. v regionu nesmí přesahovat 75 % průměru

---

<sup>28</sup> FIALA, P.; PITROVÁ M., *Evropská unie. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury*, 2009, str. 502-526.

<sup>29</sup> EUROPEAN COMMISSION. *Inforegio panorama* [online]. June 2008. [cit. 2010-06-20]. Dostupný z WWW: <[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_en.pdf)>.

EU25. Pro některé regiony je udělena výjimka, průměr se vypočítává z EU15 (tzv. phasing-out). Jedná se o regiony, které by kvůli rozšíření neměly nárok na finanční podporu. Další možností financování je z Fondu soudržnosti, kde pro HDP/obyv. platí hranice 90 % průměru EU25. Na cíl Konvergence je vyčleněn největší podíl financí určených na politiku soudržnosti, téměř 80 %, což představuje 282,8 mld. EUR.

Druhým cílem politiky je **Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost**. Do tohoto cíle spadají regiony, které nepatří do cíle Konvergence. V rámci projektů jsou podporovány aktivity na zvýšení zaměstnanosti, zvýšení konkurenceschopnosti regionů, inovace, znalostní ekonomika a investice do lidského kapitálu. Cíl je financován prostřednictvím ERDF a ESF a je na něj určeno přes 17 % finančních prostředků politiky soudržnosti, které představují 54,9 mld. EUR<sup>30</sup>.

Posledním cílem je **Evropská územní spolupráce**, která navazuje na iniciativu Interreg z předcházejícího období. Podporuje přeshraniční spolupráci se zapojením místních subjektů, nadnárodní a meziregionální spolupráci k výměně informací. Finanční podpora se poskytuje regionům NUTS 3 podél vnitřních i vnějších hranic EU a vychází z předpokladu, že regiony podél hranic mohou mít společné problémy. Cíl je financován z prostředků ERDF a připadá na něj 4 % prostředků politiky soudržnosti, které odpovídají částce 8,7 mld. EUR.

Celkově bylo na období 2007 – 2013 vyčleněno na politiku soudržnosti z rozpočtu EU 347 mld. EUR, což představuje 35,7 % rozpočtu. Hlavními příjemci finančních prostředků jsou Polsko, Španělsko, Itálie, Česko, Německo, Maďarsko, Portugalsko a Řecko<sup>31</sup>.

## 2.3 Shrnutí

Za počátek vývoje regionální politiky v Evropě jsou považována především 50. léta, která jsou také spojena s integračním vývojem po druhé světové válce. Stále užší spolupráce mezi státy v druhé polovině 20. století poukázala na rozdíly mezi jednotlivými regiony zemí, a proto začaly v ES vznikat nástroje a opatření ke snižování rozdílů mezi regiony.

V kontextu evropské regionální politiky se jedná o politiku hospodářské, sociální a územní soudržnosti, která je definována také v Lisabonské smlouvě. Za dobu jejího vývoje lze

---

<sup>30</sup> STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J., *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009, str. 35-48.

<sup>31</sup> EUROPEAN COMMISSION. *Inforegio panorama* [online]. June 2008. [cit. 2010-06-20]. Dostupný z WWW: <[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_en.pdf)>.

sledovat několik významných mezníků. Na začátku se jedná především o přistoupení méně vyspělých států - Velké Británie, Dánska a Irska do ES v roce 1973. Důsledkem nátlaku ze strany Velké Británie vznikl v roce 1975 důležitý nástroj pro financování regionální politiky - ERDF. Důležitost politiky byla potvrzena v Jednotném evropském aktu v 80. letech, kdy také přistoupily další státy do ES. V roce 1989 prošla regionální politika v Evropě reformou – byly založeny iniciativy Společenství, které byly vedeny Komisí. Další velkou změnou pro regionální politiku znamenalo přijetí Maastrichtské smlouvy v roce 1992, která definovala politiku hospodářské a sociální soudržnosti a přinesla změny také v institucionálním prostředí. Prozatím posledním důležitým mezníkem pro politiku soudržnosti v EU bylo přistoupení dvanácti nových členských států střední a východní Evropy v roce 2004 a 2007.

Nástroje a cíle politiky soudržnosti jsou plánovány ve víceletých programovacích obdobích. V současném programovacím období 2007 – 2013 se politika soudržnosti zaměřuje na tři cíle – Konvergenci, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropskou územní spolupráci. Do jednotlivých cílů jsou regiony rozděleny podle ukazatele HDP/obyv. v PPS. Regiony jsou financovány prostřednictvím několika nástrojů. Jedná se o strukturální fondy (ERDF a ESF) a Fond soudržnosti. EK řídí další nástroje – iniciativy JEREMIE, JASPERS, JESSICA a JASMINE. Prostřednictvím těchto nástrojů může být v období 2007 – 2013 na rozvoj regionů rozdělena částka 347 mld. EUR

### **3 Charakteristika vybraných spolkových zemí a regionů SRN s ohledem na regionální politiku**

Součástí druhé kapitoly je charakteristika regionální politiky v SRN, jejích nástrojů a také nastínění využívání finančních prostředků ze strukturálních fondů. Pozornost je zde zaměřena především na dvě spolkové země - Dolní Sasko a Sasko a jejich komparaci.

Výběr těchto dvou regionů je záměrný. Dolní Sasko patří k původním (západním) zemím SRN a Sasko, ležící ve východní části země, patří k novým spolkovým zemím. Jeden ze čtyř regionů Dolního Saska (Lüneburg), jako jediný ze západních regionů, spadá podle HDP/obyv. v PPS do cíle Konvergence. Východní země (kromě Berlína) spadají všechny do tohoto cíle a proto je možné finanční prostředky dostupné ze strukturálních fondů rozdělit do podobných priorit.

### 3.1 Charakteristika SRN jako celku

SRN je jednou z nejvýznamnějších ekonomik světa a významným obchodním hráčem nejen na evropském kontinentu. Z hlediska počtu obyvatel je s více než 82 miliony nejlidnatějším státem EU. S rozlohou 357 022 km<sup>2</sup> také patří k velkým členským zemím EU<sup>32</sup>.

SRN byla po druhé světové válce rozdělena na západní část (Spolková republika Německo) a východní část (Německá demokratická republika, dále jen NDR). Západní část země, SRN, se velmi aktivně podílela na vytvoření evropských integračních základů, o které se opírá i dnešní EU. Byla jednou ze šesti zakládajících zemí Evropského hospodářského společenství (dále jen EHS) a v účasti na dalších integračních krocích pokračovala dál. Zatímco se západní SRN zaměřovala na sociálně tržní hospodářství, východní část země se orientovala na RVHP<sup>33</sup> a vznikl zde socialistický systém hospodaření.

Důležitým krokem pro další fungování SRN bylo provedení významné měnové reformy v roce 1948, se kterou souvisí jméno pozdějšího kancléře SRN Ludwiga Erharda. Německá správa získávala od západních mocností (Francie, Velké Británie a USA), kterými bylo území západní SRN rozděleno, stále více kompetencí.

Rozdělením Německa po druhé světové válce na dvě části vznikl problém i pro průmysl. Západní SRN ztratila vazbu na elektrotechnický a textilní průmysl, který byl rozvinut převážně ve východní části země. Díky tomu SRN zareagovala a začala novou průmyslovou výstavbu v oblasti Porúří a kolem Kolína, což do těchto oblastí přilákalo mnoho nových obyvatel. V západní SRN existující velké podniky (např. AEG, Siemens) úzce spolupracovaly s americkými společnostmi, což také Německu zajistilo investice směřující z USA<sup>34</sup>.

---

<sup>32</sup> JÁČ, I.. *Hospodářská geografie Evropské unie*. Liberec: Technická univerzita Liberec, 2008, str. 18-37.

<sup>33</sup> RVHP, nebo-li Rada vzájemné hospodářské pomoci, byla seskupením několika států, centrálně řízených ekonomik především z východní Evropy v čele se Sovětským svazem.

<sup>34</sup> JÁČ, I.. *Hospodářská geografie Evropské unie*. Liberec: Technická univerzita Liberec, 2008, str. 18-37.

Po období zaměřeném na hospodářskou obnovu a vytvoření základů sociálně tržního hospodářství<sup>35</sup> v 50. letech, období plné zaměstnanosti v 60. letech a období strukturálních krizí v 70. letech, došlo 3. října 1990 ke sjednocení SRN 3. října 1990<sup>36</sup>.

NDR a její změna orientace ze socialistického režimu na demokratický systém byla ojedinělým případem. „Nové“ spolkové země<sup>37</sup> měly konkrétní vzor v podobě již demokraticky orientovaných a ekonomicky vyspělých „starých“ spolkových zemí<sup>38</sup>. Náklady, které ale staré spolkové země musely nést, aby se postupně snižoval rozdíl mezi západem a východem země, byly vysoké.

O významnosti německé ekonomiky svědčí i porovnání ekonomické charakteristiky s některými dalšími státy. V roce 2009 dosáhl HDP 2,8 bilionů USD (dle PKS) a v porovnání s ostatními státy ve světě skončila SRN na pátém místě (na „špičce“ žebříčku stojí USA, Čína, Japonsko a Indie). Ve stejném roce dosáhl HDP na obyvatele hodnoty 34 100 USD dle PKS (37. místo). Na tvorbě HDP se z hlediska struktury ekonomiky nejvíce podílí služby (72 %), dále sektor průmyslu (27 %) a nejméně sektor zemědělství (1 %)<sup>39</sup>. Míra nezaměstnanosti byla nižší než průměr v EU27, v SRN dosáhla 7,5 % v roce 2009 (průměr v EU27 byl ve stejném roce 8,9 %)<sup>40</sup>. Spolková republika patří mezi země orientující se na zahraniční obchod – objem exportu činil 1 159 mld. USD v roce 2009 (většího objemu exportu než SRN dosáhla pouze Čína – 1 204 mld. USD) a objem importů dosáhl hodnoty 967 mld. USD (před SRN se umístily pouze USA – 1 563 mld. USD). SRN obchoduje nejvíce se stroji a dopravními prostředky a s chemikáliemi. Z důvodu členství SRN v EU obchoduje nejvíce s Francií a Nizozemskem, ze států mimo EU s Čínou<sup>41</sup>.

---

<sup>35</sup> Koncepce sociálně tržního hospodářství se v SRN opírala o fungování tržní ekonomiky, zachování sociálního smíru, stabilní měnu a konkurenční prostředí. Důraz na sociální dimenzi existuje v SRN i v současné době.

<sup>36</sup> CIHELKOVÁ, E.; HOLUB, A.; JAKŠ, J. *USA - Japonsko - SRN*. Praha: Oeconomica, 2003, str. 97-12.

<sup>37</sup> Jako nové spolkové země se nazývají země, které se nacházely na území bývalé NDR. Jedná se o Berlín, Braniborsko, Durynsko, Meklenbursko-Přední Pomořansko, Sasko a Sasko-Anhaltsko.

<sup>38</sup> Mezi staré spolkové země patřilo Bádensko-Württembersko, Bavorsko, Brémy, Hamburk, Hesensko, Dolní Sasko, Severní Porýní-Westfálsko, Porýní-Falc, Sársko a Šlesvicko-Holštýnsko. Tyto země patřily k SRN od roku 1949 (s výjimkou Sársko, které bylo do roku 1957 součástí Francie).

<sup>39</sup> *Central Intelligence Agency* [online]. 2010 [cit. 2010-10-31]. The World Factbook. Dostupný z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gm.html#top>>.

<sup>40</sup> *Eurostat* [online]. 2010 [cit. 2010-10-31]. Structural Indicators. Dostupný z WWW: <[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural\\_indicators/indicators](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators)>.

<sup>41</sup> *Central Intelligence Agency* [online]. 2010 [cit. 2010-10-31]. The World Factbook. Dostupný z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gm.html#top>>.

Současná SRN se skládá ze 16 spolkových zemí s hlavním městem Berlín. Reprezentační funkci má spolkový prezident (dne 30. června 2010 zvolen Christian Wulff). Zákonodárnou moc sdílí Spolkový sněm (Bundestag) se Spolkovou radou (Bundesrat). Další významnou osobností německého politického systému je Spolkový kancléř (od roku 2005 Angela Merkel). Kancléř společně s federální vládou zastávají moc výkonnou<sup>42</sup>.

### 3. 2 Regionální politika SRN

Regionální politika SRN je součástí všeobecné hospodářské politiky a stejně jako politika soudržnosti EU se zaměřuje na strukturálně slabé regiony. Pomocí nástrojů se regionální politika v SRN snaží o pomoc méně vyspělým regionům, soustřeďuje se na odstraňování nevýhod. Růstu a stabilizace v regionech by se mělo dosáhnout vznikem nových pracovních míst, zapojením nevyužitých zdrojů a zvyšováním konkurenceschopnosti regionů.

#### 3. 2. 1 Realizace regionální politiky v SRN a její nástroje

Provádění regionální politiky v SRN je převážně úkolem jednotlivých spolkových zemí, které jsou v tomto ohledu autonomní. Jak vyplývá ze Základního zákona<sup>43</sup> (Grundgesetz), úloha SRN v oblasti regionální politiky je vymezena v **Kolektivním úkolu pro zlepšení regionálních hospodářských struktur** (Gemeinschaftsaufgabe zur Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur), na kterém se podílí společně s vládami jednotlivých spolkových zemí<sup>44</sup>. Realizace a financování je stanoveno v **Rámcovém plánu** (Rahmenplan), který spolu vytváří jednotlivé vlády spolkových zemí a orgány na spolkové úrovni<sup>45</sup>.

Dalším nástrojem regionální politiky je **Pakt solidarity** (Solidarpakt). Od roku 1993 do roku 2004 se využíval Pakt solidarity I. a byl poté nahrazen Paktem solidarity II., který

---

<sup>42</sup> JÁČ, I.. *Hospodářská geografie Evropské unie*. Liberec: Technická univerzita Liberec, 2008, str. 18-37.

<sup>43</sup> Kolektivního úkolu se týká článek 91a.

<sup>44</sup> Do roku 2007 existoval Kolektivní úkol pro přestavbu a novostavbu vysokých škol a fakultních nemocnic. V současné době se realizuje ještě Kolektivní úkol pro zlepšení zemědělské struktury a ochrany životního prostředí, který podporuje venkovské oblasti.

<sup>45</sup> WOKOUN, R.; MATES, P. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, a.s., 2006, str. 138 - 195.

byl ustanoven na období let 2005 - 2019. V rámci tohoto nástroje má být východním spolkovým zemím poskytnuto přes 150 mld. EUR.

Mezi nástroje regionální politiky patří i **Finanční vyrovnání zemí** (Länderfinanzausgleich), prostřednictvím něhož se přerozdělují příjmy z daní mezi Spolkem a jednotlivými spolkovými republikami, ale i mezi republikami navzájem.

### **Kolektivní úkol pro zlepšení regionálních hospodářských struktur**

Nástrojem pro vyvážený rozvoj regionů v SRN je od roku 1969 Kolektivní úkol. Tohoto nástroje využívá vláda SRN společně s vládami jednotlivých spolkových zemí. Kolektivní úkol je vymezen v článku 91a Základního zákona (plní funkci ústavy, německy Grundgesetz) a je dále rozpracován v Zákoně o kolektivním úkolu.

Kolektivní úkol je základ německé regionální politiky. Určuje strategii v této oblasti, uspořádání a také určuje, jak se bude využívat finančních prostředků z EU. Kromě toho stanovuje, které regiony budou podporovány a jak budou prostředky přerozdělovány. Finanční podpora z Kolektivního úkolu může být poskytnuta pouze do regionů, které byly schváleny Spolkem a EK jako podporované<sup>46</sup>.

Cílem Kolektivního úkolu je pomoci posilování investiční činnosti v ekonomicky slabých regionech SRN a zvyšování počtu pracovních míst. Tato pracovní místa musí být trvalá a musí být obsazena (nebo nabízena na úřadu práce) alespoň po dobu pěti let od poskytnutí finanční podpory. Pomoc je primárně určena pro ekonomicky slabší regiony proto, aby byl naplněn článek ústavy č. 72, kde je stanoveno zajištění rovných životních podmínek pro všechny obyvatele. Neznamená to tedy, že životní podmínky musí být stejné, ale nesmí existovat velké rozdíly mezi regiony<sup>47</sup>.

V regionech se také podporuje podnikatelská činnost a činnost spojená se zakládáním a rozvojem klastrů, které by mohly zajistit zvyšování konkurenceschopnosti regionu i do budoucna. K dalšímu zapojení nevyužitých kapacit, které regiony mají, dojde podle nového přístupu při zapojení regionálních rozhodujících aktérů, kteří mohou ovlivnit

---

<sup>46</sup> Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie [online]. 2010 [cit. 2010-11-18]. Gemeinschaftsaufgabe "Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur. Dostupný z WWW: <<http://www.bmwi.de/BMWi/Navigation/Wirtschaft/Wirtschaftspolitik/Regionalpolitik/gemeinschaftsaufgabe.html>>.

<sup>47</sup> WOKOUN, R.; MATES, P. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde, a.s., 2006, str. 138 - 195.



rozvoj „zespoda“. Finanční prostředky je také možné čerpat na podporu cestovního ruchu a výstavbu hospodářské infrastruktury, pomocí níž by se regiony mohly stát více atraktivní pro podniky a živnostníky.

Podle čl. 30 Základního zákona je provádění Kolektivního úkolu výhradně věcí samotných spolkových republik. Znamená to tedy, že samotná spolková země rozhoduje, který projekt bude podpořen a jak vysoké finanční prostředky budou na jednotlivé projekty vynaloženy, a také zpětně kontroluje, jestli byly splněny všechny podmínky. Stejně jako v případě dotací v rámci politiky soudržnosti EU, ani na finanční prostředky ze Společného úkolu není právní nárok<sup>48</sup>.

Podle Základního zákona musí být Kolektivní úkol financován samotnou spolkovou zemí a SRN stejným dílem. V letech 1991 – 2009 bylo nejvíce schválených finančních prostředků alokováno v nových spolkových zemích (90 %), pouze 10 % ve starých spolkových zemích. Z východních zemí je nejvíce finančně podporováno Sasko (27 % finančních prostředků pro nové spolkové země), Sasko-Anhaltsko (20 %) a Braniborsko (19 %). Mezi starými spolkovými zeměmi je nejvíce finančních prostředků alokováno v Dolním Sasku a v Severním Porýní-Vestfálsku (v obou shodně 30 %) a dále v Bavorsku (10 %). Celková finanční podpora v rámci Společného úkolu v letech 1991 – 2009 dosáhla částky téměř 62 mld. EUR<sup>49</sup>.

### **Rámcový plán Kolektivního úkolu pro období 2007 – 2013**

Rámcový plán Kolektivního úkolu pro zlepšení regionálních hospodářských struktur byl schválen na zasedání Plánovacího výboru pro regionální hospodářské struktury<sup>50</sup> dne 12. dubna 2007. Jedná se v pořadí již o 36. rámcový plán.

V tomto rozsáhlém dokumentu jsou opět definovány cíle národní regionální politiky s důrazem na podporu slabších regionů. Rámcový plán se také dotýká působení

---

<sup>48</sup> *Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie* [online]. 2010 [cit. 2010-11-18]. Gemeinschaftsaufgabe "Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur. Dostupný z WWW: <<http://www.bmwi.de/BMWi/Navigation/Wirtschaft/Wirtschaftspolitik/Regionalpolitik/gemeinschaftsaufgabe.html>>.

<sup>49</sup> *Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle* [online]. 2010 [cit. 2010-11-19]. Statistiken der Gemeinschaftsaufgabe "Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur". Dostupný z WWW: <[http://www.bafa.de/bafa/de/wirtschaftsfoerderung/ga\\_statistik/statistik/index.html](http://www.bafa.de/bafa/de/wirtschaftsfoerderung/ga_statistik/statistik/index.html)>.

<sup>50</sup> Členy Plánovacího výboru pro regionální hospodářské struktury jsou spolkový ministr pro hospodářství a technologie, který výboru předsedá, a dále pak spolkový ministr financí a 16 ministrů hospodářství ze všech spolkových zemí SRN.

Kolektivního úkolu v nových spolkových zemích (včetně Berlína) a zdůrazňuje, že po znovusjednocení SRN došlo ke změně požadavků v regionální politice. Nové spolkové země se dostaly po překonání náročného procesu transformace na cestu tržního hospodářství a právě tady hrál Kolektivní úkol důležitou roli. V Rámcovém plánu se také uvádí, že pomocí Kolektivního úkolu bylo v nových spolkových zemích v letech 2004 – 2006 nově vytvořeno nebo zajištěno přes 260 000 pracovních míst.

Co se týká starých spolkových zemí i tam je regionální politika potřebná. Finanční podpora z Kolektivního úkolu byla zaměřena i do oblasti trhu práce, v západních zemích bylo v letech 2004 – 2006 nově vytvořeno nebo zajištěno 48 000 pracovních míst.

V Rámcovém plánu je také zdůrazněno, že podpora poskytována prostřednictvím Kolektivního úkolu je určena pro vybrané, strukturálně slabé regiony. Ty jsou definovány jako regiony, jejichž úroveň hospodářství je značně pod průměrem SRN. V některých případech se jedná o zemědělsky orientované regiony nebo regiony, které se potýkají s problémy související se strukturální změnou, zpravidla se jedná o průmyslové regiony.

Dále jsou také zmíněny přínosy pro cíle jiných politik, které jsou využíváním Kolektivního úkolu ovlivňovány. Jedná se o politiku zaměstnanosti, podporu malých a středních podniků, politiku životního prostředí, výzkum a vývoj, přenos technologií a inovace, vědu a vzdělání, rozvoj měst a zvýšení zaměstnanosti žen.

SRN je jedním z členských států EU a vzhledem k ekonomické úrovni východních německých regionů má také nárok na finanční prostředky ze strukturálních fondů EU. Proto je strukturálním fondům v Rámcovém plánu věnována také jedna z mnoha kapitol<sup>51</sup>.

### **3. 2. 2 Struktura regionů v SRN podle klasifikace NUTS**

Klasifikace regionů NUTS se v EU využívá již více než 30 let. S každým rozšířením EU je klasifikace aktualizována, současná klasifikace NUTS je platná od 1. ledna 2008. Do jednotlivých úrovní NUTS 1 – NUTS 3 jsou státy a regiony rozděleny podle počtu obyvatel.

---

<sup>51</sup> INVESTITIONSBANK BERLIN. *Sechsendreissigster Rahmenplan der Gemeinschaftsaufgabe „Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur“ für den Zeitraum 2007 bis 2013* [online]. 27. 04. 2007. [cit. 2010-11-20]. Dostupný z WWW: <[http://www.ibb.de/Portaldata/1/Resources/content/download/foerderung/GRW\\_36\\_Rahmenplan.pdf](http://www.ibb.de/Portaldata/1/Resources/content/download/foerderung/GRW_36_Rahmenplan.pdf)>.

V EU je v současné době klasifikováno 97 regionů na úrovni NUTS 1, 271 regionů úrovně NUTS 2 a 1303 regionů úrovně NUTS 3. Další dělení na menší jednotky je zavedeno jen v některých státech a je označováno jako úroveň LAU 1 a LAU 2. Dělení na LAU 1 (někdy označováno jako NUTS 4) není definováno ve všech členských zemích EU<sup>52</sup>. Na nejnižší úrovni LAU 2 (označováno také jako NUTS 5) je definováno přes 120 000 municipalit<sup>53</sup>.

Účel klasifikace regionů do jednotek NUTS je především statistický. Na základě podobné definice regionů je možné harmonizovat statistická data a vytvářet porovnatelné regionální analýzy.

Tab. 3.1: Regiony NUTS a LAU v SRN, s platností od 1. 1. 2008

NUTS 1	počet	NUT2	počet	NUTS 3	počet	LAU 1	počet	LAU 2	počet
Spolkové země	16	Vládní okresy	39	Okresy	429	Správní spolky	1 457	Obce	12 379

Zdroj: EUROSTAT. *Regions in the European Union* [online]. 2007, vlastní zpracování.

Výše uvedená tabulka (Tab. 3.1) uvádí počty jednotlivých úrovní klasifikace NUTS. V SRN odpovídá 16 spolkových zemí 16 regionům úrovně NUTS 1 (Länder). Úroveň NUTS 2 odpovídá vládním okresům (Regierungsbezirke), kterých je podle nové klasifikace v SRN 39. Regiony NUTS 3 odpovídají okresům (Kreise), kterých bylo v SRN stanoveno 429. Úroveň LAU 1 je definována jako správní spolky (Verwaltungsgemeinschaften), kterých je 1457. Nejnižší úrovní LAU 2 jsou v SRN obce (Gemeiden), jejichž počet dosahuje 12 379.

V Příloze č. 1 je možné nalézt přehlednou tabulku všech regionů úrovně NUTS 1 a NUTS 2, které jsou součástí území SRN.

<sup>52</sup> Rozdělení oblastí na úroveň LAU 1 se nevyužívá v Belgii, Itálii, Nizozemsku, Rakousku, Rumunsku, Španělsku a Švédsku.

<sup>53</sup> EUROSTAT. *Regions in the European Union* [online]. 2007. [cit. 2010-21-11]. Dostupný z WWW: <[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product\\_details/publication?p\\_product\\_code=KS-RA-07-020](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-RA-07-020)>.

### **3. 2. 3 Systém programových dokumentů pro období 2007 – 2013**

Stejně jako v ostatních členských státech EU se i v SRN uplatňují stejné cíle politiky soudržnosti EU. Všechny regiony spadající do cíle Konvergence leží v nových spolkových zemích, kromě regionu Lüneburg (leží v západní spolkové republice Dolní Sasko). Přehledná mapa regionů spadajících pod cíl Konvergence nebo Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je v Příloze č. 2. Červeně znázorněné území spadá pod cíl Konvergence. Světleji červeně zbarvené regiony spadají pod režim „phasing-out“ (jejich HDP/obyv. se porovnává s průměrem EU15). Modře vyznačené regiony spadají pod cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost.

V oblasti cíle Konvergence má SRN několik tématických priorit. Patří mezi ně podpora inovací, výzkumu, vývoje a vzdělávání, zvyšování konkurenceschopnosti hospodářství, rozvoj infrastruktury pro trvalý růst, zvyšování lidského kapitálu a např. zvyšování konkurenceschopnosti podniků.

Do cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost patří regiony ležící ve starých spolkových zemích. Stejně jako v cíli Konvergence jsou i v tomto cíli stanoveny tematické priority. V rámci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost se podporuje rozvoj založený na vědě a inovacích, zvyšování počtu podniků, snižování regionálních disparit, zvyšování specifického regionálního potenciálu, zvyšování konkurenceschopnosti podniků, zvyšování lidského kapitálu, zlepšení přístupu na trh práce a integrace znevýhodněných osob.

Na pomyslném vrcholu programovacích dokumentů stojí v EU Strategické obecné zásady Společenství, které definují hlavní cíle politiky soudržnosti. Na národní úrovni je klíčový Národní rozvojový plán, který blíže specifikuje priority konkrétního členského státu, protože jej vypracovává členská země EU. Samotná realizace regionální politiky v jednotlivých státech, je obsažena v Národním strategickém referenčním rámci.

Struktuře operačních programů, které obsahují konkrétní cíle a priority daného regionu, se věnuje jedna z kapitol Národního strategického referenčního rámce pro období 2007 – 2013 (Nationaler Strategischer Rahmenplan 2007 – 2013).

SRN má v současném programovacím období 2007 – 2013 bohatou strukturu operačních programů. Finanční podporu ze strukturálních fondů poskytuje na základě 36 operačních

programů (dále jen OP) pro cíl Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost<sup>54</sup>.

SRN má dva OP, které byly zpracovány na národní úrovni. OP Doprava, který je financován z ERDF a spadá pod cíl Konvergence, a OP Lidské zdroje, který je financován z ESF, a pokrývá oba cíle. Jednotlivé spolkové země zpracovávaly vždy dva operační programy, tzn. celkem 32 OP. Jeden z nich je financován z ERDF a druhý z ESF. Zvláštní postavení má Lüneburg, který jako jediný region patří mezi západní spolkové země (Dolní Sasko), ale je podporován v rámci cíle Konvergence. Lüneburg má také dva OP – jeden pro finanční prostředky z ERDF a jeden z ESF<sup>55</sup>.

### **3. 2. 4 Finanční alokace na politiku soudržnosti v SRN pro období 2007 – 2013**

SRN má pro období 2007 – 2013 ze strukturálních fondů EU k dispozici 26,3 mld. EUR. Pro cíl Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost je věnována většina těchto finančních prostředků, tj. 25,5 mld. EUR<sup>56</sup>. Pro cíl Evropská územní spolupráce je tedy v SRN ze strukturálních fondů EU vyčleněno 0,8 mld. EUR.

Z následující tabulky (Tab. 3.2) vyplývá, že pro samotné spolkové země je alokováno 13,2 mld. EUR. Jedná se o polovinu finančních prostředků, které má celá SRN k dispozici na léta 2007 – 2013 a které jsou určeny jen novým spolkovým zemím a regionu Lüneburg. Částka 1,5 mld. EUR je určena pro OP Doprava, který je realizován na celém území SRN. Z tabulky také vyplývá, že nejvyšší alokace připadá na spolkovou zemi Sasko (téměř 4 mld. EUR pro období 2007 – 2013).

---

<sup>54</sup> V cíli Evropská územní spolupráce je SRN zapojena do 23 OP v rámci přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce.

<sup>55</sup> BUNDESMINISTERIUM FÜR WIRTSCHAFT UND TECHNOLOGIE. *Nationaler Strategischer Rahmenplan für den Einsatz der EU-Strukturfonds in der Bundesrepublik Deutschland 2007 – 2013* [online]. 19. 03. 2007. [cit. 2010-21-11]. Dostupný z WWW: <<http://www.bmwi.de/BMWi/Navigation/Europa/EU-Strukturpolitik/nationaler-strategie-rahmenplan-07-13.html>>.

<sup>56</sup> Uvedená částka 25,5 mld. EUR zahrnuje finanční prostředky strukturálních fondů pro spolkové země z cíle Konvergence (13,23 mld. EUR) a z cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (7,25 mld. EUR), OP Doprava (1,52 mld. EUR) a OP Lidské zdroje (3,49 mld. EUR).

Tab. 3.2: Finanční alokace pro OP z cíle Konvergence pro období 2007 – 2013

<b>OP</b>	<b>mil. EUR</b>
Braniborsko - OP pro ERDF	1 499
Braniborsko - OP pro ESF	620
Meklenbursko-Přední Pomořansko - OP pro ERDF	1 252
Meklenbursko-Přední Pomořansko - OP pro ESF	417
<b>Sasko - OP pro ERDF</b>	<b>3 091</b>
<b>Sasko - OP pro ESF</b>	<b>872</b>
Sasko-Anhaltsko - OP pro ERDF	1 932
Sasko-Anhaltsko - OP pro ESF	644
Durynsko - OP pro ERDF	1 478
Durynsko - OP pro ESF	629
<b>Lüneburg - OP pro ERDF</b>	<b>589</b>
<b>Lüneburg - OP pro ESF</b>	<b>210</b>
OP Doprava pro ERDF	1 520
<b>CELKEM</b>	<b>14 753</b>

Zdroj: BUNDESMINISTERIUM FÜR WIRTSCHAFT UND TECHNOLOGIE. Nationaler Strategischer Rahmenplan für den Einsatz der EU-Strukturfonds in der Bundesrepublik Deutschland 2007 – 2013 [online]. 19. 03. 2007, vlastní zpracování.

Jak vyplývá z další tabulky (Tab. 3.3) jedinou spolkovou východní zemí, která je podporována v cíli Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost v tomto programovacím období je hlavní město Berlín. Nejvíce finančních prostředků je směřováno do Severního Porýní – Vestfálska, téměř 2 mld. EUR. Co se týká Dolního Saska, v cíli Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost mu byla přidělena částka ve výši téměř 0,9 mld. EUR a pro region Lüneburg dalších 0,8 mld. EUR z cíle Konvergence.

Tab. 3.3: Finanční alokace pro OP z cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost pro období 2007 – 2013

OP	mil. EUR
Bádensko-Württembersko - OP pro ERDF	143
Bádensko-Württembersko - OP pro ESF	266
Bavorsko - OP pro ERDF	576
Bavorsko - OP pro ESF	310
Berlín - OP pro ERDF	875
Berlín - OP pro ESF	336
Brémy - OP pro ERDF	142
Brémy - OP pro ESF	89
Hamburk - OP pro ERDF	35
Hamburk - OP pro ESF	91
Hesensko - OP pro ERDF	263
Hesensko - OP pro ESF	187
<b>Dolní Sasko - OP pro ERDF</b>	<b>639</b>
<b>Dolní Sasko - OP pro ESF</b>	<b>237</b>
Severní Porýní-Vestfálsko - OP pro ERDF	1283
Severní Porýní-Vestfálsko - OP pro ESF	684
Porýní-Falc - OP pro ERDF	218
Porýní-Falc - OP pro ESF	114
Sársko - OP pro ERDF	197
Sársko - OP pro ESF	86
Šlesvicko-Holštýnsko - OP pro ERDF	374
Šlesvicko-Holštýnsko - OP pro ESF	100
<b>CELKEM</b>	<b>7245</b>

Zdroj: BUNDESMINISTERIUM FÜR WIRTSCHAFT UND TECHNOLOGIE. *Nationaler Strategischer Rahmenplan für den Einsatz der EU-Strukturfonds in der Bundesrepublik Deutschland 2007 – 2013* [online]. 19. 03. 2007, vlastní zpracování.

Druhým OP, který pokrývá celé území SRN, je OP Lidské zdroje (Tab. 3.4). Tento OP spadá do obou cílů, které jsou charakterizovány v Národním strategickém referenčním rámci SRN a je na něj celkem alokováno bezmála 3,5 mld. EUR.

Tab. 3.4: Finanční alokace pro OP Lidské zdroje

OP Lidské zdroje	mil. EUR
Cíl Konvergence	1326
Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	2162
<b>CELKEM</b>	<b>3488</b>

Zdroj: BUNDESMINISTERIUM FÜR WIRTSCHAFT UND TECHNOLOGIE. *Nationaler Strategischer Rahmenplan für den Einsatz der EU-Strukturfonds in der Bundesrepublik Deutschland 2007 – 2013* [online]. 19. 03. 2007, vlastní zpracování.

### 3.3 Charakteristika spolkové země Dolní Sasko

Dolní Sasko patří mezi západní země SRN, které do roku 1990 využívaly výhod tržního hospodářství a orientace na západní Evropu. Leží v severozápadní části země a po Bavorsku je rozlohou druhou největší spolkovou zemí. Pro potřeby Eurostatu se dělí na čtyři regiony NUTS 2 – Braunschweig, Hannover, Lüneburg a Weser-Ems.

Hlavním městem Dolního Saska je **Hannover**. Město Hannover patří s více než 500 tisíci obyvateli mezi velká německá města. Město je známé především díky každoročnímu pořádání Hannover Messe, největšímu veletrhu průmyslu na světě, ale i dalším známým veletrhům, které ročně v Hannoveru navštíví 2 miliony lidí. Město je také významné s ohledem na leteckou dopravu – hannoverské letiště zajišťuje přímé spoje do východní Evropy a dále do Asie.

Dolní Sasko je velice dobře vybaveno hustou dopravní sítí. Na území této spolkové země se nachází silnice a dálnice, které spojují severní a jižní části Evropy. Součástí dopravní sítě v Dolním Sasku je také námořní doprava. Největším přístavem na území této země je Wilhelmshaven, který je zároveň po Hamburku a Brémách třetí největší námořní přístav v SRN. Vedle přístavu Wilhelmshaven má vzniknout nový námořní přístav JadeWeserPort, který je určen pro velké kontejnerové lodě s využitím hlubokého ponoru a který by měl být dokončen v roce 2012. Jedná se o jeden z největších projektů SRN zaměřený na námořní dopravu.

Další důležitou charakteristikou Dolního Saska je jeho orientace na výrobu dopravních prostředků a jejich součástí. Jednou ze zvláštností je zaměření na stavění největších výletních lodí na světě. Z oblasti letecké dopravy se zde vyrábí součásti k osobnímu dopravnímu letadlu Airbus A380. Nechybí zde ani zaměření na automobilový průmysl. Oblast vymezená městy Wolfsburg, Hannover a Braunschweig tvoří jedno z největších



center automobilového průmyslu v Evropě. Ve městě Wolfsburg sídlí také světově známá společnost Volkswagen.

Dolní Sasko je cílem mnoha turistů. K dispozici je zde mnoho ubytovacích a dalších zařízení, které jsou pro rozvoj turismu nezbytné. Turisty lákají v létě Východofríské ostrovy, v zimě se cílem návštěvníků stává pohoří Harz. Kromě toho je na území Dolního Saska nejstarší přírodní park Lüneburger Heide a Národní park Wattenmeer, který byl nedávno zapsán na seznam UNESCO<sup>57</sup>.

Tato spolková země patří kvůli regionu Lüneburg v průměru k ekonomicky nejméně vyspělým zemím západního Německa. V porovnání s průměrem EU27 dosahuje úroveň HDP na obyv. v PPS v Lüneburgu 84 % (za rok 2007) a jedná se tak o jediný region Dolního Saska, který má nižší úroveň HDP na obyv. v PPS než je průměr EU27. Ve dvou regionech – Braunschweig a Hannover, dosahuje HDP na obyv. v PPS úrovně 111 % průměru EU27 a v regionu Weser-Ems úrovně 101 % průměru EU27<sup>58</sup>, což je ale méně než hodnota za celé SRN (úroveň HDP dosahuje 116 % průměru EU 27 za stejný rok)<sup>59</sup>.

Co se týká situace na trhu práce, patří Dolní Sasko k regionům s nižší mírou nezaměstnanosti. V porovnání mezi čtyřmi regiony Dolního Saska je nejnižší míra nezaměstnanosti v Lüneburgu (5,4 % za rok 2009) a také v regionu Weser-Ems (5,9 % za rok 2009). V Hannoveru dosáhla míra nezaměstnanosti 7,9 % v roce 2009 a nejvyšší hodnoty dosáhla v regionu Braunschweig – 8,4 %<sup>60</sup>. Ve srovnání s mírou nezaměstnanosti vykazovanou jednotně za SRN (za rok 2009 činila 7,5 %) lze říci, že v regionech Lüneburg a Weser-Ems dosáhla míra nezaměstnanosti nižší hodnoty a v regionech Hannover a Braunschweig hodnoty vyšší.

---

<sup>57</sup> *Niedersächsisches Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr* [online]. 2010 [cit. 2010-11-17]. Wirtschaft. Dostupný z WWW: <[http://www.mw.niedersachsen.de/live/live.php?navigation\\_id=5465&psmand=18](http://www.mw.niedersachsen.de/live/live.php?navigation_id=5465&psmand=18)>.

<sup>58</sup> *Eurostat* [online]. 2010 [cit. 2010-11-17]. Regional statistics. Dostupný z WWW: <[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region\\_cities/regional\\_statistics/data/main\\_tables](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region_cities/regional_statistics/data/main_tables)>.

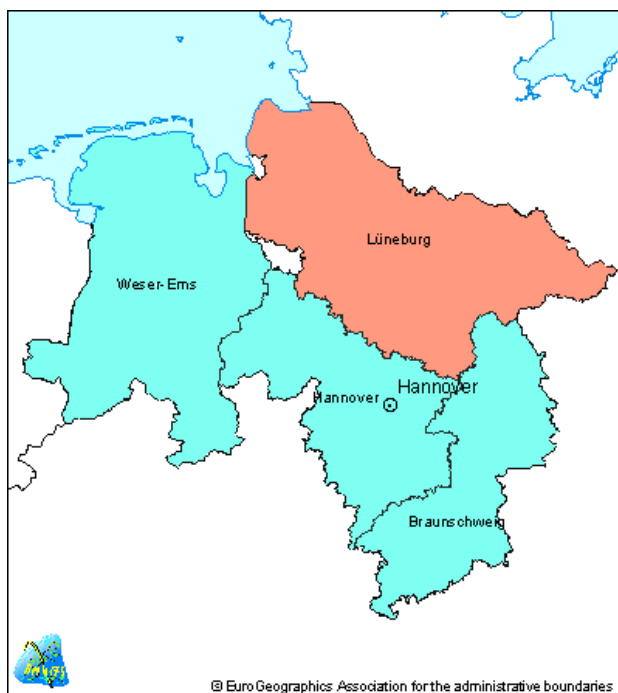
<sup>59</sup> *Eurostat* [online]. 2010 [cit. 2010-11-17]. GDP per capita in PPS. Dostupný z WWW: <<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb010>>.

<sup>60</sup> *Eurostat* [online]. 2010 [cit. 2010-11-17]. Regional statistics. Dostupný z WWW: <[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region\\_cities/regional\\_statistics/data/main\\_tables](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region_cities/regional_statistics/data/main_tables)>.

### 3. 3. 1 Dolní Sasko a regionální politika

Regiony NUTS 2 v Dolním Sasku spadají jak pod cíl Konvergence (Lüneburg), tak pod cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (Braunschweig, Hannover a Weser-Ems). Z tohoto důvodu byly zpracovány dva OP pro Lüneburg a dva OP pro ostatní tři regiony.

Obr. 3.1: Regiony NUTS 2 v Dolním Sasku



Zdroj: *Regional Policy - Info regio* [online]. 27-08-2009 [cit. 2010-11-24]. Cohesion Policy 2007 - 2013. Dostupný z WWW: <[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/atlas2007/germany/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/germany/index_en.htm)>.

Dva OP jsou zpracovány pro čerpání financí z ERDF a pro Dolní Sasko je v rámci těchto dvou OP určeno celkem 1,2 mld. EUR (638 mil. EUR pro Braunschweig, Hannover a Weser-Ems, 589 mil. EUR pro Lüneburg). Oba OP mají čtyři stejné prioritní osy jak pro region Lüneburg (spadající pod cíl Konvergence), tak pro ostatní tři regiony (spadající pod cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost). První z nich je zvyšování konkurenceschopnosti malých a středních podniků a zaměstnanosti prostřednictvím úvěrových fondů a zjednodušení přístupu k finančním službám. Druhou prioritní osou je rozvoj inovační kapacity a vědomostního potenciálu. Tohoto cíle by se mělo dosáhnout pomocí spolupráce s univerzitami a vědeckovýzkumnými institucemi, zakládáním podniků zaměřených na inovace a technologie a rozvojem klastrů. Další prioritní osou je podpora specifické infrastruktury v oblasti dopravy, turismu, kultury, vzdělávání a médií. Poslední

prioritní osa je zaměřena na ochranu životního prostředí (s důrazem na předcházení rizika), trvalý rozvoj měst a jejich obnova.

Další dva OP jsou financovány z ESF, které se zaměřují na menší počet prioritních os než předchozí OP. Patří mezi ně zvyšování flexibility a konkurenceschopnosti zaměstnaných a podnikatelů. Aktivita jsou zaměřeny na další vzdělávání a kvalifikaci zaměstnaných, na integraci nezaměstnaných na trh práce, především žen. V rámci druhé prioritní osy se podporuje vznik nových pracovních míst, profesní vzdělávání za účelem zvyšování lidského kapitálu v rámci regionu. Třetí prioritní osou je zlepšení přístupu k zaměstnání a začleňování nejvíce znevýhodněných osob. I v rámci této priority je podporována zaměstnanost žen, kvalifikace, ale také zakládání spolků pro mládež, které ulehčí přechod ze školy do pracovní praxe. Pro Dolní Sasko je celkem určeno 447 mil. EUR z ESF na tyto dva OP, z toho 210 mil. EUR pro Lüneburg a 237 mil. EUR pro ostatní tři regiony<sup>61</sup>.

Dolní Sasko je z hlediska objemu finančních prostředků ze strukturálních fondů EU v pořadí druhou západní spolkovou zemí (po Severním Porýní – Vestfálsku), které je určena nejvyšší podpora (celkově 1,65 mld. EUR).

### 3. 4 Charakteristika spolkové země Sasko

Svobodný stát Sasko je jedním z východních států bývalé NDR, který leží ve východní části SRN, na hranicích s Českem a Polskem. Svou rozlohou patří ke středně velkým spolkovým státům a rozkládá se na území o velikosti přes 18 000 km<sup>2</sup>. S přibližně čtyřmi miliony obyvatel patří Sasko mezi nejlidnatější nové spolkové země. Nejvíce obyvatel žije ve třech městech – Drážďanech, Lipsku a ve městě Chemnitz (česky nazýváno jako Saská Kamenice). Podle těchto tří měst jsou také pojmenovány tři regiony úrovně NUTS2, ze kterých se Sasko skládá.

Město Drážďany je hlavním městem Saska. Drážďany patří k historicky starým městům v SRN a označuje se jako jedno z nejdynamičtější se rozvíjejících měst SRN. Drážďany, stejně jako jiná města v bývalé NDR, mělo v době po druhé světové válce mnoho zničených domů a historických památek. V 50. letech minulého století byly zbytky těchto staveb z města odstraněny. Prázdná místa, kde v dřívější době stály stavby, nebyla ničím

---

<sup>61</sup> *Niedersächsisches Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr* [online]. 2010 [cit. 2010-11-27]. Grundlagen der ESF- und EFRE-Programme. Dostupný z WWW: <[http://www.mw.niedersachsen.de/live/live.php?navigation\\_id=5632&article\\_id=15359&psmand=18](http://www.mw.niedersachsen.de/live/live.php?navigation_id=5632&article_id=15359&psmand=18)>.

zastavěna. Po znovusjednocení SRN bylo věnováno mnoho finančních prostředků na rekonstrukci a opětovné postavení historických památek na svém původním místě. Další vlna stavebních rekonstrukcí v Drážďanech byla způsobena povodněmi v roce 2002. V současné době město buduje protipovodňová opatření. Drážďany jsou také významné z hlediska vědy a výzkumu. Vzniklé podniky v oblasti mikroelektroniky, informačních technologií, biotechnologií a elektrotechniky využívají existenci drážďanské univerzity a výzkumných ústavů<sup>62</sup>.

Znovusjednocení SRN znamenalo pro Sasko velkou změnu. Dřívější uhelné lomy a uhelné elektrárny byly zavřeny nebo přestavěny. I z tohoto důvodu patří Sasko mezi spolkové země s nejvyšší mírou nezaměstnanosti. Ve všech třech regionech – Drážďanech, Chemnitz a Lipsku je míra nezaměstnanosti vyšší, než činí celková míra nezaměstnanosti v SRN. Nejvyšší hodnoty dosáhla v Lipsku – 13,2 %, potom v regionu Chemnitz (12,3 %) a nejnižší míra nezaměstnanosti byla v Drážďanech 12 % (všechny údaje jsou za rok 2009)<sup>63</sup>.

Saské hospodářství se opírá se převážně o tři aglomerační centra. Aglomerace kolem měst Lipsko – Halle, ve které se soustřeďuje především automobilový průmysl (značky jako BMW, Porsche), a dále také obchod, logistika a finanční služby. Aglomerace kolem Drážďan směrem jihozápadně na Freiberg je centrem mikroelektroniky a elektrotechniky. Silicon Saxony, jak se klastr nazývá, patří v oblasti mikroelektroniky k pěti největším klastrům na světě. Ve třetím aglomeračním centru Chemnitz – Zwickau se soustředí automobilový a strojírenský průmysl<sup>64</sup>.

Na území Saska je několik dálnic, ale mnohem významnější je doprava železniční. Sasko se může chlubit nejhustší sítí železničních kolejí mezi ostatními spolkovými státy. Navíc právě železniční doprava má v Sasku dlouhou historii. Důkazem je několik funkčních úzkokolejných tratí, které jsou v současné době využívány především turisty.

Spolková republika Sasko stále zůstává v úrovni HDP/obyv. v PPS pod průměrem SRN jako celku, i průměrem EU27. Nejhuře si stojí region Chemnitz, který dosáhl v roce 2007 úrovně 83 % průměru EU27. Ani dva ostatní regiony Saska nepostoupily na pomyslném

---

<sup>62</sup> *Sachsen.de* [online]. 2010 [cit. 2010-11-17]. Wirtschaft, Arbeit und Verkehr. Dostupný z WWW: <<http://www.smwa.sachsen.de/de/Wirtschaft/16223.html>>.

<sup>63</sup> *Eurostat* [online]. 2010 [cit. 2010-11-17]. Regional statistics. Dostupný z WWW: <[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region\\_cities/regional\\_statistics/data/main\\_tables](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region_cities/regional_statistics/data/main_tables)>.

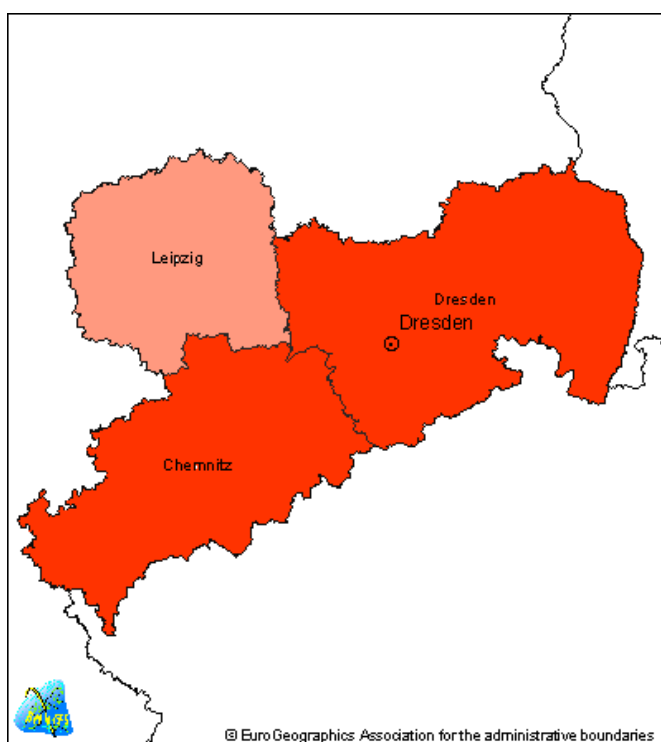
<sup>64</sup> *Sachsen.de* [online]. 2010 [cit. 2010-11-17]. Wirtschaft, Arbeit und Verkehr. Dostupný z WWW: <<http://www.smwa.sachsen.de/de/Wirtschaft/16223.html>>.

žebříčku vysoko. Drážďany dosáhly HDP/obyv. 88 % průměru EU 27 a region Lipsko 89 % ve stejném roce<sup>65</sup>.

### 3. 4. 1 Sasko a regionální politika

Spolková země Sasko je rozdělena na tři regiony NUTS 2 – Drážďany, Chemnitz a Lipsko. Všechny tři regiony spadají do cíle Konvergence, pouze Lipsko je v režimu „phasing-out“. Stejně jako v případě ostatních spolkových zemí má Sasko zpracovány dva OP, jeden pro čerpání prostředků z ERDF a jeden z ESF.

Obr. 3.2: Regiony NUTS 2 v Sasku



Zdroj: *Regional Policy - Inforegio* [online]. 27-08-2009 [cit. 2010-11-24]. Cohesion Policy 2007 - 2013. Dostupný z WWW: <[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/atlas2007/germany/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/germany/index_en.htm)>.

OP pro čerpání finančních prostředků z ERDF je zaměřen na tři prioritní osy. První z nich se zaměřuje na podporu inovací, vědy, výzkumu a vzdělání. V rámci této prioritní osy se aktivity zaměřují např. na informační a komunikační techniku na školách, na vznik center

<sup>65</sup> Eurostat [online]. 2010 [cit. 2010-11-17]. Regional statistics. Dostupný z WWW: <[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region\\_cities/regional\\_statistics/data/main\\_tables](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region_cities/regional_statistics/data/main_tables)>.

pro vzdělávání, na zavádění e-business v malých a středních podnicích a zavádění e-governmentu na všech úrovních správy. Druhou prioritní osou je zvyšování konkurenceschopnosti podniků a to např. prostřednictvím úvěrových programů pro podniky, ulehčením přístupu na trh malým a středním podnikům. Poslední prioritní osou je vybudování a zlepšení infrastruktury pro trvalý růst. Zde Sasko vychází z předchozí zkušenosti s iniciativou URBAN II, která byla zaměřena na trvalý růst městských oblastí. Součástí prioritní osy je také revitalizace oblastí, používání obnovitelných energií, ochrana životního prostředí a povodňová ochrana. Celkově je na OP vyhrazena alokace 3 mld. EUR.

OP pro ESF je rozdělen do 4 prioritních os, kde první tři jsou shodné s prioritními osami OP Dolního Saska. Jedná se o zvyšování flexibility a konkurenceschopnosti zaměstnaných a podnikatelů, zlepšování lidského kapitálu a zlepšení přístupu k zaměstnání a začleňování nejvíce znevýhodněných osob. Čtvrtá prioritní osa se dotýká ostatních os, jedná se o nadnárodní opatření. Sasko je jedinou spolkovou zemí, která sousedí zároveň se dvěma státy – s Českem a Polskem. Dalším argumentem pro zařazení této prioritní osy je uvolnění pracovního trhu pro nové členské země EU od roku 2011. K nadnárodním opatřením patří např. nadnárodní zaměření vzdělávání na školách v Sasku, zlepšování jazykových schopností a výměna zkušeností. Na tyto čtyři prioritní osy OP je z ESF vyhrazena částka 872 mil. EUR<sup>66</sup>.

Pro Sasko a jeho dva OP je z prostředků strukturálních fondů pro období 2007 – 2013 vyhrazena výrazně nejvyšší částka oproti ostatním východním spolkovým zemím, jedná se o téměř 4 mld. EUR (druhá nejvyšší alokace připadá na Sasko – Anhaltsko a činí 2,576 mld. EUR).

### 3.5 Shrnutí

SRN patří z hlediska HDP v PPS k největším ekonomikám světa (5. místo za USA, Čínou, Japonskem a Indií) a na evropském kontinentu se jedná o zemi s největším počtem obyvatel.

Vývoj německé ekonomiky byl značně ovlivněn druhou světovou válkou a poválečným rozdělením země na východní a západní část. Západní SRN se rozvíjela ve znamení

---

<sup>66</sup> *Sachsen.de* [online]. 2010 [cit. 2010-11-27]. Strukturfonds in Sachsen. Dostupný z WWW: <[http://www.smwa.sachsen.de/de/Foerderung/Strukturfonds\\_in\\_Sachsen/119002.html](http://www.smwa.sachsen.de/de/Foerderung/Strukturfonds_in_Sachsen/119002.html)>.

demokracie, tržního hospodářství a orientací na západní Evropu a evropský integrační proces. Východní NDR se orientovala na východ, na spolupráci se SSSR v rámci RVHP a socialistický systém hospodářství.

Západním spolkovým zemím SRN se podařilo provést úspěšné reformy a dosáhnout vysoké ekonomické úrovně. Od sjednocení země, ke kterému došlo 3. října 1990, se vláda SRN začala soustředit na snižování rozdílu v ekonomické úrovni obou částí země.

Na snižování rozdílů mezi jednotlivými regiony se soustředí i regionální politika SRN, kterou provádí z velké části jednotlivé spolkové země samy. Nejdůležitějším nástrojem, o který se regionální politika v SRN opírá, je Kolektivní úkol pro zlepšení hospodářských struktur. Je využíván od roku 1969 a určuje základní strategii. Na jednotlivá období jsou schvalovány Plánovacím výborem pro regionální hospodářské struktury rámcové plány. Poslední 36. Rámcový plán je schválen pro období 2007 – 2013 (období je shodné s programovacím obdobím politiky soudržnosti EU) a je v něm podrobněji charakterizována regionální politika na toto období.

Stejně jako ostatní členské země EU je SRN pro statistiky Eurostatu rozdělena do regionů NUTS na několika úrovních. Pro potřebu diplomové práce jsou důležité především regiony úrovně NUTS 1 (16 spolkových zemí) a NUTS 2 (39 vládních okresů). Práce je zaměřena především na Dolní Sasko a Sasko.

Konkrétní cíle a priority regionů jsou obsaženy v 36 operačních programech. Každá spolková země má dva OP (pro čerpány finančních prostředků z ERDF a ESF), kromě spolkové země Dolní Sasko. Tato spolková země má dva OP pro tři regiony spadající pod cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (Braunschweig, Hannover a Weser-Ems) a dva OP pro Lüneburg spadající pod cíl Konvergence.

Dolní Sasko je rozděleno na čtyři regiony úrovně NUTS 2 (Braunschweig, Hannover, Lüneburg a Weser-Ems) a má zpracovány dohromady čtyři OP (dva OP pro ESF a dva OP pro ERDF), pro které je určena finanční alokace 1,65 mld. EUR.

Sasko je rozděleno na tři regiony úrovně NUTS 2 (Dráždany, Chemnitz a Lipsko) a všechny patří pod cíl Konvergence (Lipsko je v režimu phasing-out). Pro období 2007 – 2013 má Sasko zpracovány dva OP a může čerpat téměř 4 mld. EUR z finančních prostředků strukturálních fondů EU, což je nejvyšší částka v porovnání s ostatními spolkovými zeměmi.

## 4 Hodnocení účinnosti regionální politiky ve vybraných regionech SRN

Regionální politika SRN využívá finančních prostředků politiky soudržnosti EU, jejichž výše a oblasti zaměření jsou charakterizovány v předchozí kapitole. Hodnocení účinků této politiky je možno provádět na základě srovnání vhodných ukazatelů za jednotlivé regiony. Hodnocení politiky soudržnosti se věnují Zprávy o hospodářské, sociální a územní soudržnosti, které každé tři roky vydává EK. Poslední Pátá kohezní zpráva byla vydána 9. listopadu 2010 s názvem Investování do evropské budoucnosti. Při hodnocení politiky soudržnosti nelze jednoznačně stanovit, zda prostředky byly využity efektivně a jak velký vliv na rozvoj regionů měly, neboť není možné srovnat stav regionů bez čerpání finančních prostředků EU se stavem současným<sup>67</sup>. Politika soudržnosti je ale v poslední kohezní zprávě pozitivně vnímána a je obhajována potřeba její existence i do budoucnosti.

Následující text se věnuje komparaci regionů ve dvou vybraných spolkových zemích podle některých ukazatelů, které jsou používány i v Páté kohezní zprávě. Záměrně patří jedna spolková země mezi původní západní (Dolní Sasko) a druhá mezi východní (Sasko), aby bylo možné s využitím určité časové řady a vhodných regionálních statistik na příkladu těchto dvou spolkových zemí určit, zda dochází ke konvergenci nebo naopak divergenci regionů.

### 4.1 Srovnání regionů podle HDP/obyv. v PPS

Ukazatel HDP/obyv. v PPS<sup>68</sup> je jedním z nejužívanějších při hodnocení politiky soudržnosti v EU. Při srovnání Saska a Dolního Saska je zřejmé, že Dolní Sasko je ekonomicky silnějším a vyspělejším regionem, což lze také vidět v následující tabulce (Tab. 4.1). Prozatím poslední dostupná data ve statistikách Eurostatu jsou za rok 2008. Z důvodu rozsáhlosti tabulky obsahující data od roku 1995 za všechny regiony spolkových zemí Dolního Saska a Saska jsou obsahem následující tabulky pouze vybraná roky, údaje za celou časovou řadu 1995 – 2008 jsou přílohou č. 3.

---

<sup>67</sup> Pro hodnocení politiky soudržnosti se používají makroekonomické modely. Hodnocení probíhá ex-post (po skončení programovacího období) a srovnává se situace bez účinků politiky soudržnosti na HDP regionu (model QUEST) nebo dopad na nezaměstnanost (model HERMIN).

<sup>68</sup> Standard kupní síly (Purchasing Power Standard, PPS) je uměle vytvořená jednotka, která slouží ke statistickému srovnávání regionů a zemí, např. v případě HDP.



Tab. 4.1: Ukazatel HDP/obyv. v PPS v Dolním Sasku a Sasku

	1995	2000	2005	2008
<b>Dolní Sasko</b>	<b>17 400</b>	<b>20 500</b>	<b>23 300</b>	<b>25 500</b>
Braunschweig	17 600	21 800	25 100	27 400
Hannover	19 500	22 200	25 900	27 900
Lüneburg	15 200	17 200	18 900	21 100
Weser-Ems	16 800	20 200	22 700	25 400
<b>Sasko</b>	<b>12 800</b>	<b>15 300</b>	<b>19 300</b>	<b>21 500</b>
Chemnitz	11 700	14 600	18 200	20 800
Drážďany	12 900	15 500	20 100	21 800
Lipsko	14 200	16 000	19 700	22 300

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

Z tabulky vyplývá, že na začátku sledovaného období, v roce 1995, byly všechny regiony Sasko méně vyspělé než regiony v Dolním Sasku. Od roku 2002 do konce sledovaného období došlo ke změně pořadí regionů. Drážďany a Lipsko jsou podle ukazatele HDP/obyv. v PPS vyspělejší než region Lüneburg ležící v Dolním Sasku.

Rozdíl v HDP/obyv. v PPS mezi údaji za obě spolkové země Sasko a Dolní Sasko dosáhl hodnoty 4 600 v roce 1995. V roce 2000 byl rozdíl větší (5 200 PPS), ale na konci sledovaného období dosáhl ukazatel v Dolním Sasku o 4 000 jednotek více než v regionech Sasko ve východní části země.

Z tabulky je možné vyčíst další údaj, který také poukazuje na to, jestli dochází ke snižování rozdílů mezi regiony v jejich ekonomické vyspělosti. V Dolním Sasku se ukazatel HDP/obyv. v PPS ve sledovaném období 1995 – 2008 zvýšil o 8 100 (nejvíce region Braunschweig – o 9 800), v Sasku došlo k výraznějšímu zvýšení ukazatele. V roce 2008 dosáhl v Sasku ukazatel o 8 700 více než v roce 1995 (z regionů nejvíce Chemnitz – o 9 100).

Podle ukazatele HDP/obyv. v PPS dochází v regionech spolkové republiky Sasko v průměru k výraznějšímu pokroku než v regionech Dolního Sasko a rozdíl mezi průměrnou hodnotou ukazatele mezi oběma spolkovými zeměmi se od začátku sledovaného období (od roku 1995) snížil. V roce 1995 byl rozdíl mezi průměry obou zemí

4 600. Ke zvýšení rozdílu mezi hodnotami ukazatele vyspělosti regionů došlo v roce 2000 (5 200), což byl také za sledované období největší rozdíl. Nejblíže měla úroveň HDP/obyv. mezi spolkovými zeměmi v roce 2004, dosahovala rozdílu 3 300. Od roku 2005 do roku 2008 se úroveň HDP/obyv. v obou spolkových zemích vyvíjela obdobně, rozdíl se pohyboval kolem 4 000.

#### **4. 2 Srovnání regionů podle ukazatele HDP/obyv. v PPS jako procentuální podíl průměru EU27**

Klíčovým ukazatelem pro politiku soudržnosti v EU je ukazatel procentuálního podílu HDP/obyv. v PPS k průměru EU27. K rozdělení regionů do jednotlivých cílů politiky soudržnosti (Konvergence nebo Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost) se počítá s průměrem EU25 (regiony v režimu phasing-in a phasing-out se posuzují i k průměru EU15). Pomocí toho ukazatele je možné velmi přehledně sledovat ekonomickou vyspělost regionů a porovnávat je mezi sebou.

Ukazateli HDP/obyv. v PPS jako procentuální podíl průměru EU27 je věnována následující tabulka (Tab. 4. 2). V tabulce jsou uvedeny regiony Saská a Dolní Saská na úrovni NUTS 2, údaje za celé spolkové země (NUTS 1) nejsou na Eurostatu dostupné. Pro přehlednost jsou uvedena data za vybrané roky. Tabulka s kompletními daty ve sledovaném období 1997 – 2008 je Přílohou č. 4.

Při porovnání regionů podle tohoto ukazatele v roce 1997 je zřejmé, že vyspělejší byly regiony v Dolním Sasku, což také potvrzují názory vyplývající z komparace pomocí prvního ukazatele. Nejvyspělejším regionem byl v roce 1997 Hannover, který dosahoval 125 % HDP/obyv. průměru EU27 a který dosáhl nejvyšší hodnoty i v roce 2008. V Sasku dosáhly v roce 1997 nejvyššího podílu Lipsko (93 % průměru EU 27), což je nižší podíl než nejméně vyspělý region Dolního Saská (Lüneburg s 98 % průměru EU27). Jinak řečeno, všechny regiony Saská byly v roce 1997 méně vyspělé než regiony druhé spolkové země, Dolní Saská.

Tab. 4.2: Ukazatel HDP/obyv. v PPS jako procentuální podíl průměru EU27 v regionech spolkových zemí Dolního Saska a Saska

	1997	2000	2005	2008
<b>DOLNÍ SASKO</b>				
<b>Braunschweig</b>	114	114	112	109
<b>Hannover</b>	125	117	115	111
<b>Lüneburg</b>	98	90	84	84
<b>Weser-Ems</b>	110	106	101	102
<b>SASKO</b>				
<b>Chemnitz</b>	80	77	81	83
<b>Drážďany</b>	86	81	90	87
<b>Lipsko</b>	93	84	88	89

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

Z tabulky také vyplývá, že podíl průměru EU27 ve všech čtyřech regionech Dolního Saska mezi roky 1997 – 2008 klesal. K největšímu poklesu, o 14 procentních bodů, došlo v regionu Hannover a Lüneburg. V Sasku došlo k poklesu pouze v případě jednoho regionu, podíl HDP/obyv. k průměru EU27 se snížil v Lipsku o 4 procentní body. Regiony Chemnitz a Drážďany se průměru EU27 v letech 1997 – 2008 přibližovaly.

### 4.3 Srovnání regionů podle ukazatele tempa růstu reálného HDP

Pro srovnání regionů v jejich ekonomické vyspělosti slouží ukazatel tempa růstu reálného HDP. Na stránkách Eurostatu jsou údaje dostupné pouze za období 2000 – 2007 v regionech na úrovni NUTS 2. Data za jednotlivé roky a regiony Dolního Saska a Saska jsou uvedena v následující tabulce (Tab. 4.3).

Tab. 4.3: Ukazatel tempa růstu reálného HDP v regionech Dolního Saska a Saska (v %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<b>DOLNÍ SASKO</b>								
<b>Braunschweig</b>	-0,3	2,0	-3,4	0,9	2,1	1,1	1,4	3,9
<b>Hannover</b>	2,5	-2,3	1,0	0,4	0,5	5,2	2,8	0,1
<b>Lüneburg</b>	3,1	-1,8	0,8	0,3	0,6	1,2	2,7	3,4
<b>Weser-Ems</b>	7,0	0,2	-0,4	-0,3	2,9	1,0	3,4	3,6
<b>SASKO</b>								
<b>Chemnitz</b>	1,7	0,9	2,0	0,6	2,0	0,1	4,4	3,1
<b>Drážďany</b>	1,1	3,2	3,7	2,3	3,2	-0,3	2,2	2,6
<b>Lipsko</b>	-0,2	1,6	1,8	1,7	1,5	1,0	6,0	2,9

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

V regionech Dolního Saska se tempo růstu HDP v roce 2000 velmi odlišovalo. Nejvyššího tempa růstu dosahoval region Weser-Ems (7 %), naopak záporného tempa růstu dosáhl region Braunschweig (-0,3 %). Během období 2000 – 2007 byla tempa růstu HDP ve všech regionech proměnlivá, záporná čísla střídala kladná. V roce 2007 je patrné, že tempa růstu v regionech Braunschweig, Lüneburg a Weser-Ems dosahovala podobných hodnot (od 3,4 do 3,9 %). V regionu Hannover, jako nejvyspělejším regionu, dosahovalo tempo růstu HDP hodnoty 0,1 %. Dá se tedy vyvodit, že ostatní tři regiony Dolního Saska region Hannover v roce 2007 doháněly.

Tempo růstu HDP v jednotlivých regionech Saska nezaznamenalo takové skoky jako v případě Dolního Saska a jeho vývoj byl v letech 2000 – 2007 více podobný. Poměrně vysokého tempa růstu dosahoval region Drážďany v letech 2001 – 2004, kdy tempo růstu bylo nejvyšší ze všech sledovaných regionů obou spolkových zemí. V roce 2006 dosahoval zdaleka nejvyššího tempa růstu HDP region Lipsko (6 %) a v roce 2007 jej vystřídal Braunschweig v Dolním Sasku (3,9 %).

Podle dostupných a prezentovaných dat nelze jednoznačně stanovit, zda dochází ke sbližování mezi regiony. Je ale možné konstatovat, že v regionech Dolního Saska, tedy zástupce původní západní spolkové země, dochází podle ukazatele tempa růstu reálného HDP za sledované období k větším výkyvům, než v případě regionů Saska.

#### 4. 4 Srovnání regionů podle ukazatele míry nezaměstnanosti

Předcházející ukazatele byly součástí tzv. ESA95 (European System of National and Regional Accounts, Evropský systém národních a regionálních účtů), který vychází z celosvětově užívaného SNA 1993 (System of National Accounts, Systém národních účtů) za účelem podrobného statistického popisu<sup>69</sup>. Míra nezaměstnanosti regionů je v databázi Eurostatu vykazována v rámci statistik trhu práce za regiony úrovně NUTS 2. Zjištěná data jsou dostupná od roku 1999 do roku 2009. Ve třech spolkových zemích SRN (Brandenburg, Sasko-Anhaltsko a Sasko) jsou první zjištěné údaje uvedeny za rok 2000. Pro přehlednost jsou v níže uvedené tabulce (Tab. 4.4) data za vybrané roky, tabulka obsahující celou časovou řadu je přílohou č. 5.

Tab. 4.4: Ukazatel míry nezaměstnanosti (v %)

	2000	2002	2004	2006	2008	2009
<b>DOLNÍ SASKO</b>						
<b>Braunschweig</b>	7,4	9,1	10,4	10,1	8,6	8,4
<b>Hannover</b>	7,4	7,3	9,9	10,5	7,6	7,9
<b>Lüneburg</b>	6,2	6,3	8,8	9,0	6,2	5,4
<b>Weser-Ems</b>	5,5	6,4	9,0	9,3	6,2	5,9
<b>SASKO</b>						
<b>Chemnitz</b>	15,4	17,3	19,5	16,2	12,1	12,3
<b>Drážd'any</b>	15,9	17,4	18,7	16,2	12,3	12,0
<b>Lipsko</b>	17,3	19,1	20,1	17,9	14,7	13,2

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

V regionech Dolního Saska dosahovala míra nezaměstnanosti během celého sledovaného období nižších hodnot než v regionech Saska. S výjimkou roku 2006 dosahovala míra nezaměstnanosti nejvyšších hodnot v regionu Braunschweig (od 7,4 do 11,5 %). Relativně nízké hodnoty tohoto ukazatele dosáhly regiony Lüneburg a Weser-Ems, zatím podle nejnovějších údajů poklesla míra nezaměstnanosti pod 6 %.

<sup>69</sup> Eurostat [online]. 1996 [cit. 2011-03-23]. European System of Accounts. Dostupný z WWW: <<http://circa.europa.eu/irc/dsis/nfaccount/info/data/ESA95/en/een00000.htm>>.

V případě regionů Saska dosahovala míra nezaměstnanosti vyšších hodnot v porovnání s regiony Dolního Saska, a to až o 12 procentních bodů (např. v roce 2001 rozdíl mezi Lipskem a Weser-Ems). V průběhu posledních let došlo k poklesu míry nezaměstnanosti v regionech obou spolkových zemí. Na začátku sledovaného období se v Sasku pohybovala kolem 16 – 17 %, v roce 2009 kolem 12 – 13 %. Bezesporně se jedná o vyšší míru nezaměstnanosti, než dosahuje průměr EU27 (8,9 % za rok 2009)<sup>70</sup>.

Nejvyšší míry nezaměstnanosti v obou spolkových zemích bylo dosaženo v letech 2004 – 2006. V regionu Lipsko přesáhla 20 %, což bylo téměř nejvíce z regionů EU 27<sup>71</sup>, a podle dostupných dat neklesla pod 12 %. V případě Dolního Saska překročila míra nezaměstnanosti v roce 2005 10 % ve třech regionech – Braunschweig, Hannover a Weser-Ems.

Zatímco se v roce 2000 hodnota sledovaného ukazatele pohybovala v regionech Dolního Saska od 5,5 do 7,4 %, v Sasku to bylo rozmezí od 15,4 do 17,3 %. V roce 2009 byla situace v regionech Dolního Saska podobná, nejnižší míra nezaměstnanosti byla zaznamenána v Lüneburgu (5,4 %) a nejvyšší v regionu Braunschweig (8,4 %). V regionech druhé spolkové země, Saska, došlo ke snížení míry nezaměstnanosti v průměru o 3,7 procentního bodu (v roce 2009 nejnižší míra v regionu Drážďany – 12 %, nejvyšší míra v regionu Lipsko – 13,2 %).

Při porovnání údajů v roce 2001 a 2009 se trend míry nezaměstnanosti v jednotlivých spolkových zemích liší. V Dolním Sasku došlo ke snížení pouze v případě regionu Lüneburg, z 6,2 % v roce 2001 poklesla míra o 0,8 procentního bodu na 5,4 % v roce 2009. Naopak ve všech třech regionech Saska došlo k jednoznačnému snížení míry nezaměstnanosti. Nejpatrnější byl pokles v regionu Lipsko, z 17,3 % v roce 2001 poklesla míra o 4,1 procentního bodu na 13,2 % v roce 2009.

Z výše uvedené tabulky tedy vyplývá, že míra nezaměstnanosti byla v roce 2009 nižší ve všech regionech Dolního Saska, ale v regionech Saska dochází k rychlejšímu snižování míry nezaměstnanosti.

---

<sup>70</sup> Eurostat [online]. 2011 [cit. 2011-03-26]. Tables on EU policy. Dostupný z WWW: <[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search\\_database](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database)>.

<sup>71</sup> Vyšší míry nezaměstnanosti bylo dosaženo jen na francouzských ostrovech – Guadeloupe, Martinique, Réunion, a v některých regionech Španělska, Slovenska a Polska.

#### 4. 5 Srovnání regionů podle ukazatele dlouhodobé nezaměstnanosti

Ukazatel dlouhodobé nezaměstnanosti patří stejně jako předchozí do statistik hodnotící situaci na trhu práce. Dlouhodobá nezaměstnanost je počítána jako procentuální podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a více) na celkovém počtu nezaměstnaných. Čím vyšší hodnoty podíl dosahuje, tím více se trh práce hodnotí jako strnulý.

Stejně jako u míry nezaměstnanosti byla data zjišťována za regiony úrovně NUTS 2 v časové řadě od roku 1999 do roku 2009 (za regiony Saska a dalších spolkových zemí nebyl podíl dlouhodobé nezaměstnanosti v roce 1999 zjištěn). Tabulka s daty za všechny dostupné roky (1999 – 2009) je přílohou č. 6. Pro přehlednost jsou údaje v tabulce 4.5 zaokrouhleny na jedno desetinné místo.

Tab. 4.5: Ukazatel dlouhodobé nezaměstnanosti (v %)

	2000	2002	2004	2006	2008	2009
<b>DOLNÍ SASKO</b>						
<b>Braunschweig</b>	4,0	5,3	6,0	5,7	4,6	4,1
<b>Hannover</b>	3,9	3,5	5,0	6,1	4,0	3,7
<b>Lüneburg</b>	2,9	2,9	4,1	4,8	3,4	2,5
<b>Weser-Ems</b>	2,5	3,0	4,1	5,1	3,0	2,5
<b>SASKO</b>						
<b>Chemnitz</b>	7,6	9,8	11,6	10,2	7,5	6,8
<b>Drážďany</b>	8,2	8,7	10,4	9,5	6,9	5,9
<b>Lipsko</b>	9,6	10,0	12,5	11,9	8,8	7,5

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

Vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti v letech 1999 – 2009 byl blízký s vývojem míry nezaměstnanosti v regionech. I zde platí, že podíl dlouhodobé nezaměstnanosti je vyšší v regionech Saska než v regionech Dolního Saska. Nejvyšší hodnoty Dolního Saska dosahoval podíl dlouhodobé nezaměstnanosti v regionu Braunschweig (kromě let 1999 a 2006) a pohyboval se v rozmezí od 4,0 do 6,0 %. V Sasku byla v případě podílu dlouhodobé nezaměstnanosti situace podobná jako u míry nezaměstnanosti. Nejvyšší podíl byl v každém roce v regionu Lipsko (od 7,5 do 12,5 %).

Také platí, že nejvyššího podílu dosahovala dlouhodobá nezaměstnanost v letech 2004 – 2006. Absolutně nejvyššího podílu ze sledovaných regionů dosáhlo Lipsko a jedná se o zmíněných 12,5 % v roce 2004 a 2005.

Pouze ve dvou ze čtyř regionů Dolního Saska došlo v roce 2009 oproti roku 2000 ke snížení podílu dlouhodobé nezaměstnanosti (v regionu Hannover o 0,2 procentního bodu a v regionu Lüneburg o 0,4 procentního bodu). V případě Saska se podíl dlouhodobé nezaměstnanosti snížil ve všech třech regionech. K nejvýraznějšímu poklesu došlo v regionu Lipsko, kde se podíl snížil z 9,6 % v roce 2000 o 2,1 procentního bodu na 7,5 % v roce 2009.

Přestože v regionech Saska dochází k postupnému snižování podílu dlouhodobé nezaměstnanosti na celkovém počtu nezaměstnaných, stále je tento podíl u všech tří regionů vyšší než v regionech Dolního Saska.

#### **4.6 Srovnání regionů podle ukazatele míry zaměstnanosti obyvatel ve věku od 15 do 64 let**

Ukazatel míry zaměstnanosti obyvatel 15 – 64 let spadá také do statistiky trhu práce a je zjišťován výběrovým šetřením pracovních sil EU (EU Labour Force Survey). Míra zaměstnanosti se počítá jako podíl zaměstnaných na celkové populaci ve věku od 15 do 64 let, kteří pracovali v referenčním týdnu alespoň jednu hodinu, nebo kteří byli dočasně ve svém zaměstnání nepřítomní.

Stejně jako u ostatních ukazatelů statistiky trhu práce jsou data za regiony úrovně NUTS 2 dostupná od roku 1999 do roku 2009 (s výjimkou regionů v Sasku, Brandenburku a Sasku-Anhaltsku, kde nebyla data za rok 1999 zjištěna). Pro přehlednost jsou uvedeny vybrané roky, kompletní tabulka uvádějící celou časovou řadu je přílohou č. 7.

Pokud by regiony byly seřazeny podle hodnoty míry zaměstnanosti v roce 2000, první tři pomyslná místa budou patřit regionům spolkové země Dolní Sasko, potom by následoval Chemnitz (Sasko), Drážďany (Sasko), Braunschweig (Dolní Sasko) a Lipsko (Sasko). Je tedy možné usoudit, že v roce 2000 dosahovaly regiony Dolního Saska vyšší míry zaměstnanosti.

Z následující tabulky, ukazující hodnoty míry zaměstnanosti jednotlivých regionů vyplývá, že stejně jako v předchozích dvou případech došlo kolem roku 2004 k poklesu



a v regionech dosahovala míra zaměstnanosti nejnižších hodnot ve sledovaném období. Nejnižší míra zaměstnanosti byla dosažena v regionech Saska - Lipsko (58,8 %), Chemnitz (60,8 %) a Drážďany (61,1 %). V regionech Dolního Saska byla míra zaměstnanosti nejnižší v regionu Braunschweig (62,0 %), dále Hannover (62,9 %), Weser-Ems (63,0 %) a nejvyšší v regionu Lüneburg (64,9 %).

Tab. 4.6: Ukazatel míry zaměstnanosti (v %)

	2000	2002	2004	2006	2008	2009
<b>DOLNÍ SASKO</b>						
<b>Braunschweig</b>	62,9	63,1	62,0	65,4	66,9	67,6
<b>Hannover</b>	65,1	64,9	62,9	66,0	69,0	69,0
<b>Lüneburg</b>	65,2	66,4	64,9	67,9	70,6	72,4
<b>Weser-Ems</b>	64,1	64,0	63,0	65,6	69,5	70,3
<b>SASKO</b>						
<b>Chemnitz</b>	63,1	61,1	60,8	66,1	70,6	70,7
<b>Drážďany</b>	62,8	61,3	61,1	65,4	70,7	71,5
<b>Lipsko</b>	61,5	60,1	58,8	63,3	68,2	69,9

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

Od roku 2004 docházelo ve všech regionech ke zvyšování míry zaměstnanosti a v roce 2009 došlo také ke změně v pořadí regionů. Nejvyšší hodnota byla naměřena opět v regionu Lüneburg v Dolním Sasku (72,4 %), dále v regionu Drážďany (Sasko, 71,5 %) a v regionu Chemnitz (Sasko, 70,7 %). Následuje Weser-Ems (70,3 %), Lipsko (69,9 %), Hannover (69 %) a nakonec Braunschweig (67,6 %).

K největší změně došlo v regionech Saska, a to v regionu Drážďany, kde míra zaměstnanosti vzrostla od roku 2000 do roku 2009 o 8,7 procentního bodu (Lipsko o 8,4 a Chemnitz o 7,6 procentního bodu). V regionech Dolního Saska se míra zaměstnanosti ve sledovaném období také zvýšila, ale rozdíly nejsou tak velké (nejvíce Lüneburg o 7,2 procentního bodu, nejméně Hannover o 3,9 procentního bodu).

Z výše uvedeného lze vyvodit, že ve srovnání regionů podle ukazatele míry zaměstnanosti byla situace na trhu práce na začátku sledovaného období příznivější v Dolním Sasku,

ale díky rychlejšímu růstu míry zaměstnanosti v regionech Saska je situace v roce 2009 v obou spolkových zemích srovnatelná.

#### 4. 7 Srovnání regionů podle ukazatele lidských zdrojů ve vědě a technologiích

Ukazatel lidských zdrojů ve vědě a technologiích je zjišťován v rámci statistiky vědy a technologie a je vypočítán jako podíl ekonomicky aktivní populace (ve věku od 15 do 74 let), kteří mají dokončené terciární vzdělání, nebo se na jejich pracovní pozici požaduje. Pro jednotnou definici úrovně vzdělání se používá metodika organizace UNESCO, Mezinárodní klasifikace vzdělání (ISCED), která stanovuje celkem 7 úrovní (ISCED 0 – 6). Terciárnímu vzdělání odpovídá ISCED 5 (první stupeň – magisterské vysokoškolské programy) a ISCED 6 (druhý stupeň – studium na vědecké úrovni)<sup>72</sup>.

Obr. 4.7: Ukazatel lidských zdrojů ve vědě a technologiích (v %)

	2000	2002	2004	2006	2008	2009
<b>DOLNÍ SASKO</b>						
<b>Braunschweig</b>	37,4	36,8	39,3	36,0	37,5	42,1
<b>Hannover</b>	41,9	40,7	43,0	40,2	43,5	43,9
<b>Lüneburg</b>	37,1	39,5	39,1	40,6	32,0	37,1
<b>Weser-Ems</b>	34,2	34,4	36,3	32,7	33,4	32,5
<b>SASKO</b>						
<b>Chemnitz</b>	36,3	36,2	37,2	36,4	39,8	37,6
<b>Drážďany</b>	39,5	39,7	39,7	41,7	40,3	44,6
<b>Lipsko</b>	39,9	38,3	41,1	44,2	39,6	43,2

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

Ve statistice Eurostatu jsou data o počtu lidských zdrojů ve vědě a technologiích zjišťována od roku 1998. Za regiony ve SRN jsou dostupná od roku 1999, v případě

<sup>72</sup> Český statistický úřad [online]. 2008 [cit. 2011-03-27]. Metodika mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97. Dostupný z WWW:

<[http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodika\\_mezinarodni\\_klasifikace\\_vzdelani\\_isced\\_97](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodika_mezinarodni_klasifikace_vzdelani_isced_97)>.

spolkové země Brandenburg a Sasko od roku 2000. Uvedená tabulka obsahuje data za vybrané roky, kompletní přehled je uveden v příloze č. 8.

Podle údajů uvedených v tabulce je možné usoudit, že neexistuje velký rozdíl mezi regiony v podílu lidských zdrojů ve vědě a technologiích, přece jen je možné odlišnosti najít. Jedná se např. o region Weser-Ems, ve kterém v porovnání s ostatními sledovanými regiony pracoval nejmenší podíl lidských zdrojů ve vědě a technologiích. Nejvyšší podíl zaměstnaných ve vědě a technologiích v tomto regionu byl vykazován za rok 2006, kdy dosáhl hodnoty 36,3 %. Zajímavé také je, že trend je v posledních třech letech klesající, což může být způsobeno např. migrací lidí s vysokou úrovní vzdělání do větších měst (Hannover), do center vědy a výzkumu.

V roce 2000 byl největší podíl lidských zdrojů s terciární úrovní vzdělání zjištěn v regionu Hannover (41,9 %), patřící do Dolního Saska. Po něm následovaly regiony Lipsko (39,9 %) a Drážďany (39,5 %) ležící v Sasku ve východní části země. Ke změně došlo na konci sledovaného období, v roce 2009 dosahoval ukazatel nejvyšší hodnoty v Drážďanech (44,6 %), což byla také nejvyšší hodnota ve všech regionech za celé sledované období. Následoval Hannover s 43,9 % a Lipsko s 43,2 %. Z výše uvedeného lze usoudit, že podíl lidí zaměstnaných ve vědě a technologiích je vyšší v okolí velkých měst. V Drážďanech také došlo k nejvyššímu nárůstu tohoto podílu v letech 2000 – 2009, a to o 5,1 procentního bodu. Naopak k poklesu došlo v regionu Weser-Ems (o 1,7 procentního bodu) a tento region vykazuje nejnižší podíl lidských zdrojů ve vědě a technologiích v roce 2009.

#### **4. 8 Srovnání regionů podle ukazatele podílu zaměstnanosti v high-tech sektoru**

Zaměstnanost v high-tech sektoru je dalším ukazatelem, který je Eurostatem vykazován ve statistice vědy a technologie. Je vypočítáván jako procentuální podíl zaměstnanosti v high-tech sektoru na celkové zaměstnanosti. Sektor high-tech byl definován OECD jako obor náročný na technologie s vyšší přidanou hodnotou a je rozdělen do dvou oblastí: high-tech služby (např. výzkum a vývoj, činnosti v oblasti výpočetní techniky) a high-tech zpracovatelský průmysl (např. výroba léčiv, chemických látek, rostlinných přípravků

a dalších prostředků pro zdravotnické účely, výroba a opravy letadel a kosmických lodí)<sup>73</sup>. Ukazatel charakterizuje využitelnost vzdělané pracovní síly v high-tech sektoru.

Na stránkách Eurostatu jsou data dostupná od roku 1997 do roku 2008, ale jen pro některé regiony úrovně NUTS 2 v EU. Pro srovnání jsou v tabulce (Tab. 4.8) uvedena data za období 2000 – 2007, kdy byla dostupná za regiony obou spolkových zemí, a pro přehlednost jsou zaokrouhlena na jedno desetinné místo.

Tab. 4.8: Ukazatel zaměstnanosti v high-tech sektoru (v %)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<b>DOLNÍ SASKO</b>								
<b>Braunschweig</b>	4,5	4,1	4,8	6	5,6	4,2	4,3	4,9
<b>Hannover</b>	4,5	5,0	5,0	4,7	5,4	4,6	5,0	4,3
<b>Lüneburg</b>	3,4	3,0	3,1	3,7	4,2	3,0	3,6	3,4
<b>Weser-Ems</b>	2,8	3,5	2,4	2,3	3,0	2,5	3,2	3,0
<b>SASKO</b>								
<b>Chemnitz</b>	2,8	2,8	3,5	3,5	3,7	3,8	3,9	4,7
<b>Drážďany</b>	4,8	5,6	4,9	5,3	6,2	5,7	8,7	5,7
<b>Lipsko</b>	3,7	3,7	4,7	5,5	5,3	5,3	6,2	6,1

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

V roce 2000 byl podíl zaměstnanosti v high-tech sektoru srovnatelný v obou spolkových republikách. Nejvyššího podílu dosáhla zaměstnanost v Drážďanech (4,8 %), poté následovaly regiony v Dolním Sasku (Braunschweig a Hannover s 4,5 %). Nejnižšího podíl zaměstnanosti byl zjištěn v regionu Weser-Ems (2,8 %) a v regionu Chemnitz (2,8 %).

Na vyšší podíl míry zaměstnanosti v high-tech sektoru v regionech Braunschweig a Hannover v Dolním Sasku může mít vliv zaměření výroby na automobilový průmysl a leteckou dopravu. Podobně je tomu tak v Drážďanech, kde klastr Silicon Saxony je centrem mikroelektrotechniky.

<sup>73</sup> Český statistický úřad [online]. 2008 [cit. 2011-03-28]. Definice a vymezení high-tech sektoru. Dostupný z WWW: < [http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/definice\\_a\\_vymezeni\\_high\\_tech\\_sektoru](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/definice_a_vymezeni_high_tech_sektoru) >.

Za období 2000 – 2007 se v některých regionech zvýšila míra zaměstnanosti velmi výrazně. Jedná se o region Lipsko, který zaznamenal růst o 2,4 procentního bodu a ve srovnání s ostatními regiony dosáhl prvenství. Druhým regionem, který zaznamenal také růst míry zaměstnanosti v high-tech sektoru je Chemnitz – růst o 1,9 procentního bodu. V regionech Dolního Saska k takto vysokému nárůstu míry zaměstnanosti nedošlo. Jedná se tedy o rozvoj podniků zaměřených na moderní technologie, díky kterým některé regiony Saska předběhly regiony Dolního Saska.

#### **4.9 Srovnání regionů podle ukazatele počtu přihlášek high-tech patentů**

Další z ukazatelů patřící do regionální statistiky vědy a technologie je počet přihlášek high-tech patentů podaných na Evropském patentovém úřadě (EPO, European Patent Office). Evropský patentový úřad není institucí EU, ale na základě dohody mezi státy jsou patenty přihlášeny na úřadě platné na území vnitřního trhu<sup>74</sup>.

Ukazatel se počítá jako počet přihlášek podaných na EPO připadajících na milion obyvatel a charakterizuje schopnost regionu chránit výsledky svého výzkumu a vývoje. Indikátor je běžně používán v mnoha zemích pro srovnání politiky výzkumu a vývoje. Eurostatem je vykazován od roku 1996 v regionech úrovně NUTS 2. Poslední data jsou dostupná za rok 2007, ale jsou označena jako „prozatímní“, proto jsou v textu srovnávána data do roku 2006.

Uvedená tabulka 4.9 obsahuje data zaokrouhlená na celá čísla za vybrané roky, tabulka s kompletními údaji je obsahem přílohy č. 9.

---

<sup>74</sup> *European Patent Office* [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. About Us. Dostupné z WWW: <<http://www.epo.org/about-us.html>>.

Tab. 4.9: Ukazatel počtu přihlášek high-tech patentů na EPO (na milion obyvatel)

	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2007
<b>DOLNÍ SASKO</b>							
<b>Braunschweig</b>	19	35	32	37	32	17	9
<b>Hannover</b>	44	44	56	56	66	33	27
<b>Lüneburg</b>	9	15	22	13	27	21	11
<b>Weser-Ems</b>	1	4	10	7	6	6	4
<b>SASKO</b>							
<b>Chemnitz</b>	2	4	8	2	2	8	6
<b>Drážďany</b>	6	23	64	48	30	35	23
<b>Lipsko</b>	3	4	9	12	7	7	10

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

V roce 1996 byly v počtu přihlášek k high-tech patentům aktivnější regiony Dolního Saska, vedoucí pozici zaujal především Hannover (44 přihlášek/mil. obyvatel), který patří k centru výzkumu a vývoje. Přibližně poloviční počet přihlášek pocházel z regionu Braunschweig (19 přihlášek). Ostatní dva regiony Dolního Saska (Lüneburg a Weser-Ems) a všechny tři regiony v Sasku dosáhly nižší hodnoty ukazatele. Mezi regiony Saska dominovaly Drážďany s 6 přihláškami na milion obyvatel.

Vysokého počtu přihlášek high-tech patentů bylo v regionech dosaženo v roce 2000. Nejvyšší hodnoty ukazatele bylo dosaženo v Drážďanech (64 high-tech patentů), které předběhly Hannover (56 high-tech patentů). Zatímco v Sasku bylo v roce 2000 jedno velké centrum (Drážďany) a ostatní dva regiony byly „zastíněny“ (8 patentů v regionu Chemnitz a 9 patentů v regionu Lipsko), v Dolním Sasku zůstala stále dvě centra – Hannover (56 high-tech patentů) a Braunschweig (32 high-tech patentů). Ostatní dva regiony dosáhly vyšší hodnoty než regiony Saska a lze uvést, že ve srovnání regionů obou spolkových zemí bylo vyšších hodnot dosaženo v Dolním Sasku.

V roce 2006 se situace v regionech příliš nezměnila, jen Drážďany ztratily „náskok“ před Hannoverem a v porovnání s ostatními regiony dosáhly nejvyšší hodnoty (35 high-tech patentů). V Dolním Sasku došlo ke změně pořadí regionů, nejvíce high-tech patentů

bylo podáno za region Hannover (33), dále za Lüneburg (21 patentů), Braunschweig (17 patentů) a Weser-Ems (6 patentů).

Největšího nárůstu počtu přihlášek high-tech patentů na EPO za období 1996 – 2006 dosáhl region Drážďany. Hodnota ukazatele se zvýšila o 29 přihlášek a pro spolkovou republiku Sasko je velkým potenciálem pro rozvoj výzkumu a vývoje. Naopak v regionu Dolní Sasko dosáhl nejvyšší hodnoty v roce 2006 region Hannover, který ale zároveň zaznamenal největší pokles (o 11 přihlášek).

#### **4. 10 Shrnutí**

Ve SRN jsou na podporu regionů využívány prostředky z politiky soudržnosti a prostřednictvím operačních programů jsou financovány cíle za účelem zvýšení ekonomické úrovně, zvyšování konkurenceschopnosti, snižování nezaměstnanosti apod. Úspěšnost a efektivnosti investovaných finančních prostředků může být hodnocena na základě srovnání vybraných ukazatelů. Hodnocení jednotlivých států se věnuje Zpráva o hospodářské, sociální a územní soudržnosti a některé ukazatele jsou použity i v předkládané práci pro srovnání regionů vybraných spolkových zemí – Dolního Saska (západní regiony) a Saska. Všechny ukazatele jsou dostupné na stránkách Eurostatu, kde jsou rozděleny do tří skupin – statistika ekonomická, trhu práce a vědy a technologií.

K hodnocení ekonomické situace v regionech jsou používány ukazatele týkající se HDP. Prvním z nich je ukazatel HDP/obyv. v PPS. Podle vývoje tohoto ukazatele od roku 1995 je zřejmé, že na začátku období dosahovaly regiony Dolního Saska vyšších hodnot než regiony v Sasku. Všechny regiony Saska byly podle ukazatele méně vyspělé než regiony v Dolním Sasku. Ve všech regionech obou spolkových zemí docházelo k růstu tohoto ukazatele, avšak v Sasku byl růst výraznější, a to především v regionu Chemnitz, který ale stále zůstává nejméně vyspělým regionem Saska.

Druhým ukazatelem k hodnocení ekonomické situace v regionu je HDP/obyv. v PPS jako procentuální podíl průměru EU27. V roce 1997 bylo srovnání podobné jako u prvního ukazatele – regiony Dolního Saska byly vyspělejší než regiony v Sasku. Nad průměrem EU27 se nacházely pouze tři regiony, všechny patřící do Dolního Saska (Braunschweig, Hannover a Weser-Ems). Všechny regiony v Sasku byly pod průměrem členských států EU. Z analyzovaných údajů vyplývá, že procentuální podíl HDP/obyv. k průměru EU27 v regionech Dolního Saska za sledované období klesal. V Sasku došlo k procentuálnímu

poklesu pouze v regionu Lipsko, podíl ostatních regionů rostl. I tento ukazatel značí postupné sbližování regionů.

Posledním ukazatelem doplňující oblast ekonomické statistiky je tempo růstu reálného HDP. Podle tohoto ukazatele nelze vzhledem k prezentovaným datům regiony příliš srovnávat a vyvozovat závěry. Je ale patrné, že v regionech Dolního Saska docházelo k větším výkyvům v tempu růstu reálného HDP, než v regionech Saska.

Další skupina ukazatelů se týká statistiky trhu práce, kterou jako první charakterizuje ukazatel míry nezaměstnanosti. Na trzích práce v regionech jednotlivých spolkových zemí existoval a stále existuje veliký rozdíl. V regionech Dolního Saska je vykazována nižší míra nezaměstnanosti než v regionech Saska. Za sledované období došlo mezi regiony Dolního Saska k poklesu pouze v případě Lüneburgu, avšak v Sasku došlo k poklesu ve všech regionech.

Trh práce je charakterizován i ukazatelem dlouhodobé nezaměstnanosti. I podle tohoto ukazatele je trh práce v regionech Dolního Saska v lepší situaci a vykazuje nižší dlouhodobou nezaměstnanost než regiony Saska. Podle uvedených údajů ale vyplývá, ale v regionech Saska dochází k výraznějšímu poklesu míry dlouhodobé nezaměstnanosti než v regionech Dolního Saska.

Posledním ukazatelem, doplňující statistiku trhu práce, je míra zaměstnanosti. Na začátku sledovaného období byla vyšší míra zaměstnanosti vykazována za regiony Dolního Saska. V roce 2009, v posledním roce, kdy jsou data dostupná, je možné vysledovat velký pokrok v regionech Drážďany a Chemnitz, kde došlo k nejvyššímu růstu míry zaměstnanosti za sledované období. I pro tento ukazatel platí, že v roce 2000 hodnoty statistiky trhu práce byly příznivější pro regiony Dolního Saska, ale v regionu Saska dochází k rychlejšímu růstu míry zaměstnanosti a ke sbližování regionů.

Třetí skupinou vybraných ukazatelů, které slouží ke komparaci regionů, je oblast vědy a technologie. Prvním ukazatelem jsou lidské zdroje ve vědě a technologii. Nejvyšší podíl lidských zdrojů ve vědě a technologiích je vykazován v regionech s velkými městy – Drážďany, Lipsko a Hannover. K největšímu nárůstu tohoto ukazatele došlo v Drážďanech, naopak k poklesu došlo v regionu Weser-Ems.

Dalším ukazatelem je podíl zaměstnanosti v high-tech sektoru. Na začátku sledovaného období, v roce 2000, byl vysoký podíl vykazován především v Drážďanech, v Braunschweigu a Hannoveru. K velkému růstu tohoto ukazatele ve sledovaném období



došlo především v regionech Saska, ale v regionech Dolního Saska došlo ve dvou regionech k poklesu.

Posledním ukazatelem, který se snaží zhodnotit účinnost regionální politiky, je počet přihlášek high-tech patentů a charakterizuje schopnost regionů chránit výsledky výzkumu a vývoje. Na začátku sledovaného období, v roce 1996, byly podle tohoto ukazatele aktivnější regiony Dolního Saska. Mezi regiony Saska dominovaly především Drážďany. V roce 2006 se do vedoucí pozice podle ukazatele dostaly Drážďany, následovaly regiony Hannover a Lüneburg. V regionu Drážďany dosáhly nejvyššího nárůstu tohoto ukazatele za sledované období, a přestože v regionu Hannover byla hodnota ještě vyšší, výsledek signalizuje potenciál pro růst tohoto regionu.

## 5 Závěr

Regionální politika v Evropě vznikala už v 50. letech minulého století a z důvodu přetrvávajících rozdílů mezi regiony má stále své opodstatnění. Důkazem je i její nové definování v Lisabonské smlouvě jako politiky územní, sociální a hospodářské soudržnosti. Na tuto politiku je v současném programovacím období 2007 – 2013 k dispozici 347 mld. EUR, které jsou čerpány prostřednictvím nástrojů – strukturálních fondů, Fondu soudržnosti a iniciativ EK.

Pro SRN a její regiony hraje politika soudržnosti také důležitou roli. Rozdíly v úrovni německých regionů způsobené především vývojem po druhé světové válce stále přetrvávají, a proto byly postupně vytvořeny nástroje, které jsou využívány spíše na úrovni jednotlivých spolkových zemí než na úrovni SRN. Nejdůležitější nástroj je Kolektivní úkol pro zlepšení hospodářských struktur, který se využívá už od 70. let minulého století. Podrobnější charakteristika zaměření regionální politiky je naznačena v rámcových plánech.

Politika soudržnosti se v programovacím období 2007 – 2013 zaměřuje na tři cíle – Konvergenci, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropskou územní spolupráci. Pro SRN je vyčleněno 26,3 mld. EUR a naprostá většina z této částky je určena na podporu aktivit spadajících pod cíl Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Pro čerpání prostředků ze strukturálních fondů má SRN 36 operačních programů. Každá spolková země má cíle a priority rozpracované ve dvou OP (každý pro financování z ERDF nebo ESF), s výjimkou spolkové republiky Dolního Saska, které má k dispozici čtyři OP (dva pro cíl Konvergence, dva pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost).

Pro zpracování a možnost porovnání statistických dat jsou Eurostatem regiony rozděleny do několika úrovní jednotek NUTS. Pro diplomovou práci je stěžejní úroveň NUTS 1, kterou tvoří spolkové republiky, a úroveň NUTS 2, která odpovídá vládním okresům.

Pro potřebu diplomové práce je celé srovnání uváděno na příkladu dvou spolkových zemí a jejich regionů – Dolního Saska a Saska. Spolková země Dolní Sasko má čtyři regiony. Jako jediné západní spolkové zemi náleží regiony spadající pod cíl Konvergence (Lüneburg), ostatní regiony jsou podporovány v rámci cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost (Braunschweig, Hannover a Weser-Ems). Příkladem východní země je Sasko, které je rozděleno na tři regiony úrovně NUTS 2 – Chemnitz,

Drážďany a Lipsko. Všechny tři regiony Sasko jsou podporovány v rámci cíle Konvergence.

Pro hodnocení úspěšnosti a efektivnosti investovaných finančních prostředků mohou být použity vybrané ukazatele, které jsou také běžně používány pro hodnocení států ve Zprávách o hospodářské, sociální a územní soudržnosti.

Prvním vybraným ukazatelem je HDP/obyv. v PPS. Podle tohoto ukazatele lze usoudit, že vyspělejší jsou regiony v Dolním Sasku, ale podle dostupných údajů je také možné konstatovat, že **v případě regionů Sasko dochází k rychlejšímu růstu tohoto ukazatele** a postupně se tedy snižuje rozdíl v úrovni vyspělosti mezi regiony Dolního Sasko a Sasko.

Druhým ukazatelem je HDP/obyv. v PPS jako procentuální podíl EU27. Také v případě tohoto ukazatele dosahovaly regiony v Dolním Sasku vyšších hodnot než regiony Sasko, ale podle výsledků je patrné, že ve všech regionech Dolního Sasko poměr klesal. V případě Sasko procentuální poměr s výjimkou Lipska rostl. I z výsledků tohoto ukazatele je možné posoudit, že **rozdíl mezi regiony se snižuje**.

Ze srovnání regionů podle ukazatele tempa růstu reálného HDP **není možné vyvodit jednoznačné závěry**, protože docházelo k velkým výkyvům, a to především v regionech Dolního Sasko.

Podle prvního ukazatele z oblasti trhu práce – míry nezaměstnanosti, existuje stále velký rozdíl mezi regiony Dolního Sasko a Sasko. Z dostupné časové řady je možné vysledovat, že zatímco **ve všech regionech Sasko došlo k poklesu míry nezaměstnanosti**, v případě Dolního Sasko došlo k poklesu pouze v regionu Lüneburg.

Podle ukazatele dlouhodobé nezaměstnanosti je stále patrný rozdíl mezi trhem práce v Dolním Sasku, kde je míra dlouhodobé nezaměstnanosti nižší v porovnání s regiony Sasko. Stejně jako v případě míry nezaměstnanosti **dochází k rychlejšímu a výraznějšímu poklesu dlouhodobé míry nezaměstnanosti v regionech Sasko**.

Ke stejným výsledkům vede i další komparace na základě ukazatele míry zaměstnanosti. Dolní Sasko vykazuje lepší výsledky, ale **k rychlejšímu růstu míry zaměstnanosti dochází v regionech Sasko**.

V případě dalších ukazatelů patřících do oblasti vědy a technologie hrají dominantní roli velká města. Podle ukazatele lidské zdroje ve vědě a technologii je nejvyšší hodnoty ukazatele dosaženo v Drážďanech (Sasko), Lipsku (Sasko) a Hannoveru (Dolní Sasko).

K největšímu nárůstu došlo v regionu Drážďany, ale **situace podle tohoto ukazatele je v obou zemích srovnatelná.**

Dalším ukazatelem je podíl zaměstnanosti v high-tech sektoru. Podle dostupných dat lze konstatovat, že na začátku sledovaného období dosahovaly lepších výsledků regiony Dolního Saska, ale tento rozdíl byl již na konci sledovaného období nepatrný. Naopak – v regionech Saska došlo k významnému růstu podílu zaměstnanosti v oboru high-tech a **dochází tak ke sbližování regionů obou spolkových zemí.**

Podrobné srovnání, které je obsahem třetí kapitoly, je uzavřeno ukazatelem počtu přihlášek high-tech patentů. Z těchto dat je možné vysledovat, že na začátku byl patrný rozdíl v počtu přihlášek high-tech patentů mezi Dolním Saskem a Saskem, ale podle dat na konci sledovaného období **se tento rozdíl značně snížil**, a regiony Saska (především Drážďany) jsou velmi aktivní ve výsledcích výzkumu a vývoje.

Na základě výše uvedených dílčích závěrů, které vyplývají ze srovnání regionů podle vybraných ukazatelů, je možné také konstatovat, že s výjimkou ukazatelů tempa růstu HDP a počtu lidských zdrojů ve vědě a technologiích, regiony konvergují a v uvedeném případě Dolního Saska a Saska dochází ke snižování rozdílu. **Tímto se potvrzuje hypotéza**, že dochází ke snižování regionálních disparit mezi východní a západní částí země.

## Seznam použité literatury

### Knihy

1. CIHELKOVÁ, E.; HOLUB, A.; JAKŠ, J. *USA - Japonsko - SRN*. Praha: Oeconomica, 2003. 136 s. ISBN 80-245-0594-0.
2. FIALA, P.; PITROVÁ, M. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.
3. JÁČ, I. *Hospodářská geografie Evropské unie*. Liberec: Technická univerzita Liberec, 2008. 335 s. ISBN 978-80-7372-316-3.
4. SKOKAN, K. *Evropská regionální politika v kontextu vstupu České republiky do Evropské unie*. Ostrava: Repronis, 2003. 114 s. ISBN 80-7329-023-5.
5. STEJSKAL, J.; KOVÁRNÍK, J. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
6. WOKOUN, R. *Strukturální fondy a obce I*. Praha: ASPI, 2006. 146 s. ISBN 80-7357-138-2.
7. WOKOUN, R.; MATES, P. *Management regionální politiky a reforma veřejné správy*. Praha: Linde Praha, 2006. 351 s. ISBN 80-7201-608-3.
8. ŽÍTEK, V. *Regionální ekonomie a politika I.* Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2002. 174 s. ISBN 80-210-2767-3.

### Elektronické publikace

9. BUNDESMINISTERIUM FÜR WIRTSCHAFT UND TECHNOLOGIE. *Nationaler Strategischer Rahmenplan für den Einsatz der EU-Strukturfonds in der Bundesrepublik Deutschland 2007 – 2013* [online]. 19. 03. 2007. [cit. 2010-21-11]. Dostupný z WWW: <http://www.bmwi.de/BMWi/Navigation/Europa/EU-Strukturpolitik/nationaler-strategie-rahmenplan-07-13.html>.
10. EIB. *Jaspers* [online]. 06/2010. [cit. 2010-06-22]. Dostupný z WWW: [http://www.jaspers-europa-info.org/attachments/123\\_Jaspers\\_brochure\\_2010.pdf](http://www.jaspers-europa-info.org/attachments/123_Jaspers_brochure_2010.pdf).
11. EUROPEAN COMMISSION. *Inforegio panorama* [online]. June 2008. [cit. 2010-06-20]. Dostupný z WWW: [http://ec.europa.eu/regional\\_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26\\_en.pdf](http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/panorama/pdf/mag26/mag26_en.pdf).
12. EUROSTAT. *Regions in the European Union* [online]. 2007. [cit. 2010-21-11]. Dostupný z WWW:

<[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product\\_details/publication?p\\_product\\_code=KS-RA-07-020](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-RA-07-020)>.

13. INVESTITIONSBANK BERLIN. *Sechsendreissigster Rahmenplan der Gemeinschaftsaufgabe „Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur“ für den Zeitraum 2007 bis 2013* [online]. 27. 04. 2007. [cit. 2010-11-20]. Dostupný z WWW: <[http://www.ibb.de/Portaldata/1/Resources/content/download/foerderung/GRW\\_36\\_Rahmenplan.pdf](http://www.ibb.de/Portaldata/1/Resources/content/download/foerderung/GRW_36_Rahmenplan.pdf)>.

## WWW stránky

14. *Bundesamt für Wirtschaft und Ausfuhrkontrolle* [online]. 2010 [cit. 2010-11-19]. Statistiken der Gemeinschaftsaufgabe "Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur". Dostupný z WWW: <[http://www.bafa.de/bafa/de/wirtschaftsfoerderung/ga\\_statistik/statistik/index.html](http://www.bafa.de/bafa/de/wirtschaftsfoerderung/ga_statistik/statistik/index.html)>.
15. *Bundesministerium für Wirtschaft und Technologie* [online]. 2010 [cit. 2010-11-18]. Gemeinschaftsaufgabe "Verbesserung der regionalen Wirtschaftsstruktur". Dostupný z WWW: <<http://www.bmwi.de/BMWi/Navigation/Wirtschaft/Wirtschaftspolitik/Regionalpolitik/gemeinschaftsaufgabe.html>>.
16. *Central Intelligence Agency* [online]. 2010 [cit. 2010-10-31]. The World Factbook. Dostupný z WWW: <<https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/gm.html#top>>.
17. *Český statistický úřad* [online]. 2008 [cit. 2011-03-28]. Definice a vymezení high-tech sektoru. Dostupný z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/definice\\_a\\_vymezeni\\_high\\_tech\\_sektoru](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/definice_a_vymezeni_high_tech_sektoru)>.
18. *Český statistický úřad* [online]. 2008 [cit. 2011-03-27]. Metodika mezinárodní klasifikace vzdělání ISCED 97. Dostupný z WWW: <[http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodika\\_mezinarodni\\_klasifikace\\_vzdelani\\_isced\\_97](http://www.czso.cz/csu/klasifik.nsf/i/metodika_mezinarodni_klasifikace_vzdelani_isced_97)>.
19. *European Commission* [online]. 27. 5. 2010 [cit. 2010-06-22]. Regional Policy Info regio. Dostupný z WWW: <[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/funds/2007/jjj/](http://ec.europa.eu/regional_policy/funds/2007/jjj/)>.
20. *European Patent Office* [online]. 2011 [cit. 2011-03-29]. About Us. Dostupný z WWW: <<http://www.epo.org/about-us.html>>.

21. *Eurostat* [online]. 1996 [cit. 2011-03-23]. European System of Accounts. Dostupný z WWW:  
<<http://circa.europa.eu/irc/dsis/nfaccount/info/data/ESA95/en/een00000.htm>>.
22. *Eurostat* [online]. 2010 [cit. 2010-11-17]. GDP per capita in PPS. Dostupný z WWW:  
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb010>>.
23. *Eurostat* [online]. 2010 [cit. 2010-11-17]. Regional statistics. Dostupný z WWW:  
<[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region\\_cities/regional\\_statistics/data/main\\_tables](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/region_cities/regional_statistics/data/main_tables)>.
24. *Eurostat* [online]. 2010 [cit. 2010-10-31]. Structural Indicators. Dostupný z WWW:  
<[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural\\_indicators/indicators](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/structural_indicators/indicators)>.
25. *Eurostat* [online]. 2011 [cit. 2011-03-26]. Tables on EU policy. Dostupný z WWW:  
<[http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search\\_database](http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/statistics/search_database)>.
26. *Niedersächsisches Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr* [online]. 2010 [cit. 2010-11-27]. Grundlagen der ESF- und EFRE-Programme. Dostupný z WWW:  
<[http://www.mw.niedersachsen.de/live/live.php?navigation\\_id=5632&article\\_id=15359&psmand=18](http://www.mw.niedersachsen.de/live/live.php?navigation_id=5632&article_id=15359&psmand=18)>.
27. *Niedersächsisches Ministerium für Wirtschaft, Arbeit und Verkehr* [online]. 2010 [cit. 2010-11-17]. Wirtschaft. Dostupný z WWW:  
<[http://www.mw.niedersachsen.de/live/live.php?navigation\\_id=5465&psmand=18](http://www.mw.niedersachsen.de/live/live.php?navigation_id=5465&psmand=18)>.
28. *Regional Policy - Info regio* [online]. 27-08-2009 [cit. 2010-11-24]. Cohesion Policy 2007 - 2013. Dostupný z WWW:  
<[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/atlas2007/germany/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/germany/index_en.htm)>.
29. *Sachsen.de* [online]. 2010 [cit. 2010-11-27]. Strukturfonds in Sachsen. Dostupný z WWW:  
<[http://www.smwa.sachsen.de/de/Foerderung/Strukturfonds\\_in\\_Sachsen/119002.html](http://www.smwa.sachsen.de/de/Foerderung/Strukturfonds_in_Sachsen/119002.html)>.
30. *Sachsen.de* [online]. 2010 [cit. 2010-11-17]. Wirtschaft, Arbeit und Verkehr. Dostupný z WWW: <<http://www.smwa.sachsen.de/de/Wirtschaft/16223.html>>.

## **Právní dokumenty**

31. EU. Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství. In *Úřední věstník EU C 115*. 2008.

## Seznam zkratek

EAFRD	Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova European Agricultural Fund for Rural Development
EAGGF	Evropský zemědělský garanční a podpůrný fond European Agricultural Guarantee and Guidance Fund
EFF	Evropský rybářský fond European Fisheries Fund
EHS	Evropské hospodářské společenství
EK	Evropská komise
ERDF	Evropský fond pro regionální rozvoj European Regional Development Fund
ES	Evropská společenství
ESF	Evropský sociální fond European Social Fund
EU	Evropská unie
FIFG	Finanční nástroj na podporu rybolovu Financial Instrument for Fisheries Guidance
NDR	Německá demokratická republika
OP	Operační program
SRN	Spolková republika Německo



## Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 - školní dílo,
- беру на вѣдомі, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3),
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucí diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO,
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona,
- bylo sjednáno, že užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 29. 4. 2011

.....  
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

Sládkova 412/13,  
Jeseník 79001

## Seznam příloh

- Příloha č. 1: Přehled regionů NUTS 1 a NUTS 2 v SRN
- Příloha č. 2: Regiony SRN podle cílů politiky soudržnosti EU
- Příloha č. 3: Ukazatel HDP/obyv. v PPS v Dolním Sasku a Sasku
- Příloha č. 4: Ukazatel HDP/obyv. v PPS jako procentuální podíl průměru EU27
- Příloha č. 5: Ukazatel míry nezaměstnanosti
- Příloha č. 6: Ukazatel dlouhodobé nezaměstnanosti
- Příloha č. 7: Ukazatel míry zaměstnanosti
- Příloha č. 8: Ukazatel lidských zdrojů ve vědě a technologiích
- Příloha č. 9: Ukazatel počtu přihlášek high-tech patentů na EPO

## Příloha č. 1: Přehled regionů NUTS 1 a NUTS 2 v SRN

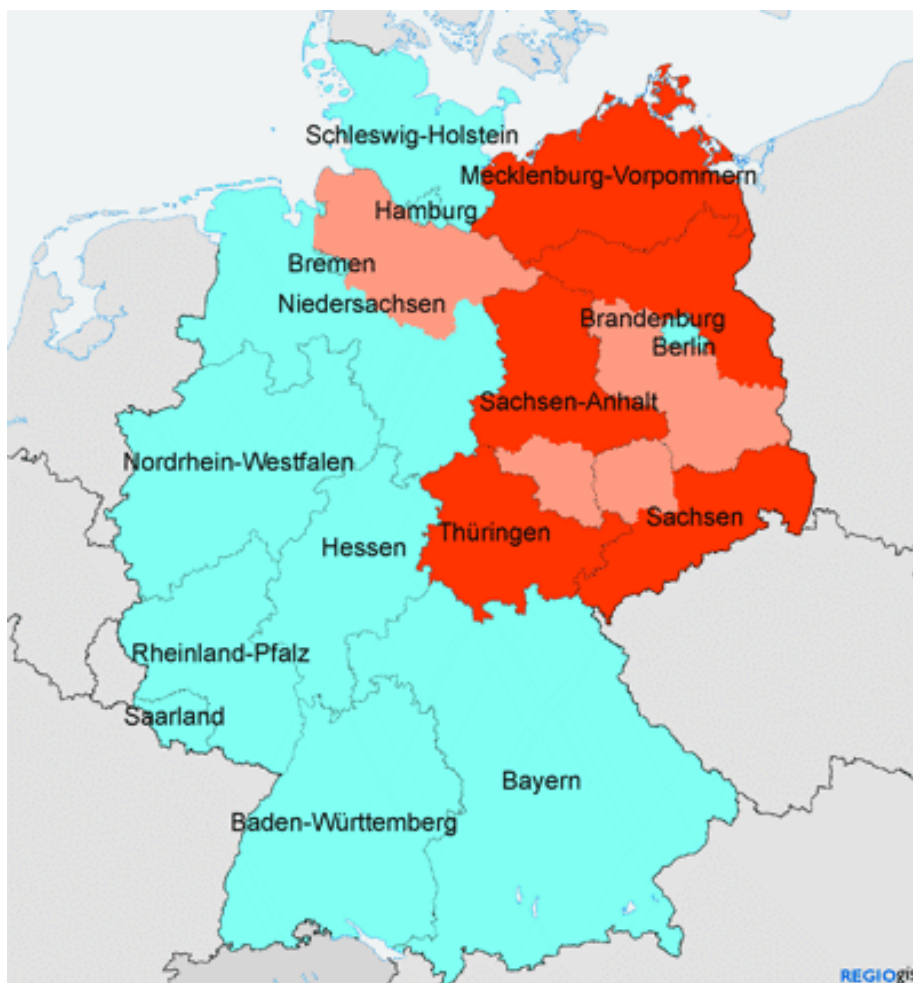
(s platností od 1. 1. 2008)

Kód	NUTS 1	NUTS 2
DE1	Bádensko-Württebersko	
DE11		Stuttgart
DE12		Karlsruhe
DE13		Freiburg
DE14		Tübingen
DE2	Bavorsko	
DE21		Oberbayern
DE22		Niederbayern
DE23		Oberpfalz
DE24		Oberfranken
DE25		Mittelfranken
DE26		Unterfranken
DE27		Schwaben
DE3	Berlín	
DE30		Berlín
DE4	Braniborsko	
DE41		Braniborsko-Severovýchod
DE42		Braniborsko-Jihozápad
DE5	Brémy	
DE50		Brémy
DE6	Hamburk	
DE60		Hamburk
DE7	Hesensko	
DE71		Darmsctadt
DE72		Giessen
DE73		Kassel
DE8	Meklenbursko-Přední Pomořansko	
DE80		Meklenbursko-Přední Pomořansko
DE9	Dolní Sasko	
DE91		Braunschweig
DE92		Hannover
DE93		Lüneburg
DE94		Weser-Ems
DEA	Porýní-Vestfálsko	
DEA1		Düsseldorf
DEA2		Kolín
DEA3		Münster
DEA4		Detmold
DEA5		Arnsberg
DEB	Porýní-Falc	

DEB1		Koblenz
DEB2		Trier
DEB3		Rheinhessen- Pfalz
DEC	Sársko	
DEC0		Sársko
<b>DED</b>	<b>Sasko</b>	
<b>DED1</b>		<b>Chemnitz</b>
<b>DED2</b>		<b>Drážďany</b>
<b>DED3</b>		<b>Lipsko</b>
DEE	Sasko-Anhaltsko	
DEE0		Sasko-Anhaltsko
DEF	Šlesvicko-Holštýnsko	
DEF0		Šlesvicko-Holštýnsko
DEG	Durynsko	
DEG0		Durynsko
<b>Celkem NUTS 1:</b>		<b>16</b>
<b>Celkem NUTS 2:</b>		<b>39</b>

Zdroj: EUROSTAT. *Regions in the European Union* [online]. 2007, vlastní zpracování.

## Příloha č. 2: Regiony SRN podle cílů politiky soudržnosti EU



Zdroj: *Regional Policy - Inforegio* [online]. 27-08-2009 [cit. 2010-11-24]. Cohesion Policy 2007 - 2013. Dostupný z WWW: <[http://ec.europa.eu/regional\\_policy/atlas2007/germany/index\\_en.htm](http://ec.europa.eu/regional_policy/atlas2007/germany/index_en.htm)>.

### Příloha č. 3: Ukazatel HDP/obyv. v PPS v Dolním Sasku a Sasku

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Dolní Sasko	17400	17800	18300	19000	19700	20500	20600	20700	21200	22000	23300	24300	25500	25500
Braunschweig	17600	17800	18500	20100	21600	21800	22500	22100	22800	23900	25100	26100	27800	27400
Hannover	19500	19900	20300	20900	21500	22200	22000	22400	23100	23800	25900	27100	27700	27900
Lüneburg	15200	15700	15900	15900	16600	17200	17100	17300	17700	18100	18900	19700	20700	21100
Weser-Emis	16800	17400	17900	18500	18800	20200	20500	20500	20800	21800	22700	23800	25100	25400
Sasko	12800	13600	13900	14200	15000	15300	15900	16900	17700	18700	19300	20500	21600	21500
Chemnitz	11700	12500	12900	13500	14200	14600	15100	16000	16600	17500	18200	19500	20700	20800
Dražďany	12900	13800	14000	14200	15100	15500	16300	17500	18400	19600	20100	20900	22100	21800
Lipsko	14200	15000	15200	15200	15900	16000	16600	17400	18100	18900	19700	21100	22100	22300

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

**Příloha č. 4: Ukazatel HDP/obyv. v PPS jako procentuální podíl  
průměru EU27**

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
<b>Braunschweig</b>	114	118	121	114	114	108	110	110	112	110	111	109
<b>Hannover</b>	125	123	121	117	111	110	111	110	115	115	111	111
<b>Lüneburg</b>	98	94	93	90	86	84	85	84	84	83	83	84
<b>Weser-Ems</b>	110	109	105	106	103	100	100	101	101	101	101	102
<b>Chemnitz</b>	80	79	79	77	76	78	80	81	81	82	83	83
<b>Drážďany</b>	86	84	85	81	82	85	89	90	90	88	88	87
<b>Lipsko</b>	93	89	89	84	84	85	87	87	88	89	89	89

Zdroj: *Eurostat* [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

## Příloha č. 5: Ukazatel míry nezaměstnanosti

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<b>DOLNÍ SASKO</b>											
<b>Braunschweig</b>	8,8	7,4	8,0	9,1	10,0	10,4	11,5	10,1	8,9	8,6	8,4
<b>Hannover</b>	8,0	7,4	6,5	7,3	8,1	9,9	10,4	10,5	8,4	7,6	7,9
<b>Lüneburg</b>	6,4	6,2	5,9	6,3	8,1	8,8	9,7	9,0	7,4	6,2	5,4
<b>Weser-Ems</b>	6,4	5,5	5,5	6,4	8,1	9,0	10,1	9,3	7,1	6,2	5,9
<b>SASKO</b>											
<b>Chemnitz</b>	:	15,4	16,3	17,3	17,7	19,5	17,8	16,2	13,6	12,1	12,3
<b>Drážďany</b>	:	15,9	17,4	17,4	16,7	18,7	18,3	16,2	13,3	12,3	12,0
<b>Lipsko</b>	:	17,3	17,5	19,1	19,8	20,1	20,5	17,9	17,2	14,7	13,2

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.



## Příloha č. 6: Ukazatel dlouhodobé nezaměstnanosti

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<b>DOLNÍ SASKO</b>											
<b>Braunschweig</b>	4,3	4,0	4,1	5,3	5,8	6,0	5,9	5,7	4,6	4,6	4,1
<b>Hannover</b>	4,4	3,9	2,8	3,5	4,4	5,0	5,6	6,1	4,6	4,0	3,7
<b>Lüneburg</b>	2,9	2,9	2,8	2,9	3,6	4,1	4,4	4,8	4,2	3,4	2,5
<b>Weser-Ems</b>	2,8	2,5	2,5	3,0	4,3	4,1	5,2	5,1	3,7	3,0	2,5
<b>SASKO</b>											
<b>Chemnitz</b>	:	7,6	9,1	9,8	10,7	11,6	11,1	10,2	8,8	7,5	6,8
<b>Drážďany</b>	:	8,2	9,3	8,7	9,4	10,4	10,4	9,5	7,9	6,9	5,9
<b>Lipsko</b>	:	9,6	10,0	10,0	11,4	12,5	12,5	11,9	11,2	8,8	7,5

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

## Příloha č. 7: Ukazatel míry zaměstnanosti

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<b>DOLNÍ SASKO</b>											
<b>Braunschweig</b>	62,1	62,9	63,2	63,1	63,5	62,0	62,9	65,4	66,5	66,9	67,6
<b>Hannover</b>	64,3	65,1	65,3	64,9	64,8	62,9	65,5	66,0	68,3	69,0	69,0
<b>Lüneburg</b>	65,1	65,2	66,3	66,4	64,9	64,9	65,9	67,9	69,5	70,6	72,4
<b>Weser-Ems</b>	64,1	64,1	64,9	64,0	64,0	63,0	65,4	65,6	68,4	69,5	70,3
<b>SASKO</b>											
<b>Chemnitz</b>	:	63,1	62,5	61,1	61,6	60,8	64,2	66,1	68,4	70,6	70,7
<b>Drážďany</b>	:	62,8	62,2	61,3	62,4	61,1	62,9	65,4	68,7	70,7	71,5
<b>Lipsko</b>	:	61,5	61,7	60,1	59,9	58,8	60,9	63,3	65,4	68,2	69,9

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

## Příloha č. 8: Ukazatel lidských zdrojů ve vědě a technologiích

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
<b>DOLNÍ SASKO</b>											
<b>Braunschweig</b>	35,3	37,4	38,0	36,8	39,2	39,3	40,6	36,0	41,4	37,5	42,1
<b>Hannover</b>	38,9	41,9	39,9	40,7	42,6	43,0	41,8	40,2	42,3	43,5	43,9
<b>Lüneburg</b>	37,5	37,1	38,3	39,5	36,9	39,1	36,9	40,6	36,7	32,0	37,1
<b>Weser-Ems</b>	34,1	34,2	35,3	34,4	34,6	36,3	35,5	32,7	34,3	33,4	32,5
<b>SASKO</b>											
<b>Chemnitz</b>	:	36,3	36,0	36,2	35,5	37,2	38,7	36,4	40,2	39,8	37,6
<b>Drážďany</b>	:	39,5	40,1	39,7	38,9	39,7	40,7	41,7	43,7	40,3	44,6
<b>Lipsko</b>	:	39,9	37,5	38,3	40,0	41,1	41,5	44,2	39,3	39,6	43,2

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.

## Příloha č. 9: Ukazatel počtu přihlášek high-tech patentů na EPO

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
<b>DOLNÍ SASKO</b>												
<b>Braunschweig</b>	19	39	35	45	32	48	37	39	32	24	17	9
<b>Hannover</b>	44	49	44	72	56	54	56	58	66	50	33	27
<b>Lüneburg</b>	9	6	15	26	22	17	13	16	27	17	21	11
<b>Weser-Ems</b>	1	2	4	4	10	5	7	8	6	8	6	4
<b>SASKO</b>												
<b>Chemnitz</b>	2	3	4	3	8	5	2	4	2	7	8	6
<b>Drážďany</b>	6	19	23	30	64	63	48	28	30	39	35	23
<b>Lipsko</b>	3	2	4	3	9	6	12	7	7	5	7	10

Zdroj: Eurostat [online]. 2011. Regional statistics; vlastní úprava.